

ววงวรรณคดี

บัญชีเรื่อง

วันครบรอบปีที่ ๓ ของวงวรรณคดี	๓
พระนิรันตรายและพระนิโรคนันตราย	
... .. ส้มเต๋อ ๑ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ	๕
ตามเสด็จประพาสยุโรป	
... .. พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระธมมคตมรพนธิ	๗
ความคิดฝันหัวไหน จิราจันทร	๓๐
หายไปไหน ไพโรจน์	๓๓
ข่าวพระอาการของต้นเกล้าฯ องค์	๓๖
ความอาฆาต แสงกรานต์	๓๘
ดอกกนดิม ศุภร บุนนาค	๔๐
ดีดิลอย จิรจิตร	๔๔
สังคหวัดถุ่มสี่หรือห้า ทวี ทวีวรรณ	๔๖
เรื่อง A VISIT IN THE INTERIOR OF SIAM	
ของ Dasgupta ม.ร.ว. ตุ่นนชาติ สวัสดิ์ทิกุล	๓๓
ตั้งคมเมืองนอก ชนคุดา	๓๔
ในวงวรรณคดี	๓๘

[การคัดลอกเรื่องจาก 'ววงวรรณคดี' พึ่งได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร]

กุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๔๙๒

ราคา ๓ บาท

35

๑.๖๕

== วงวรรณคดี เล่ม ๓๕ ==

วงวรรณคดีเป็นหนังสือรายเดือน ออกทุกวันที่ ๓ ของเดือน

นางสาวรุจินทร์ ผลขวัญ เจ้าของ และ ผู้จัดการ

หม่อมหลวงหญิง จินตนา นพวงศ์ บรรณาธิการ

สำนักงานตั้งอยู่ที่ร้าน “ไซมอนรงค์” ๑๗/๑ ถนนราชดำเนินกลาง มุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
ติดต่อทางจดหมายและบอกรับที่แผนกโฆษณา ๑๗๗ ซอยพญานาค ถนนเพชรบุรี พระนคร

ราคาเล่มละ ๓ บาท

บอกรับครั้งปี ๑๖ บาท เดิมปี ๓๐ บาท ค่าส่งคิดเพิ่มตามอัตราไปรษณีย์

ต้องการรับ หรือซื้อปลีก ติดต่อที่ ๑๗๗ ซอยพญานาค ถนนเพชรบุรี พระนคร.

“วงวรรณคดี” พร้อมทั้งจะให้ความสะดวกแก่ท่านผู้สนใจเล่มขอ

ไชยณรงค์ ณ เชียงใหม่ - เหนือ ช้วนนท์

เปิดงานแผนกถ่ายรูป ซึ่งถนัดมือมานานปี

ส่งฟรีส่งมอบท่าน

ส้าง. อดีต. ขยาย.

ไชยณรงค์ แผนกถ่ายรูป

งานดี • รวดเร็ว • ราคาถูก

ไชยณรงค์ แผนกถ่ายรูป สีแยกอนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย ราชดำเนิน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ พระนคร นายสนั่น บุณยศิริพันธ์ เจ้าของ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ๒๘/๒/๒๔๘๒

วงวรรณคดีครบรอบปีที่ ๓

และการจัดตั้ง P.E.N. Club - Siamese Centre

ในวันพุธที่ ๑๖ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๒ นี้ วงวรรณคดีได้จัดวันครบรอบปีที่สามเคย การประชุมได้จัดให้มีขึ้นในสนามโรงเรียนสตรีวิทยาทางด้านงานเดี่ยวก่อนผู้เข้าร่วมประชุมโดยอย่างเปิดเผย มีสมาชิกผู้เขียนเรื่องให้วงวรรณคดีมาประชุมรวม ๓๓ คน คือ พระวรวงศ์เชอ พระองค์เจ้าชานนวัด พระวรวงศ์เชอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตรและหม่อม หม่อมเจ้าหญิงสืบพันธุการเสนอ โสณกุล พระยาอนุมา-ราชชน นายเพียรราชธรรมนิเทศ พระวรเวทย์พิสิษฐ์ นายถนอม บุญศิริพันธุ์ นายสมัคร บุราวาศ นายวิชา เศรษฐบุตร นายเชื้อ สตะเวทิน นางสาวฉดวยกาญจนาคม นางสาวเจริญศรี ศรีทัญญ นายสุภร ผลชื่น นางพวงเพ็ชร เข็มสกลกุล นายไพโรจน์ วรรณศรี นายเสนาะ ดันบุญยืน นายสนิท อยู่โพธิ์ นายเกษม ไชยระกฤษณะ และภรรยา หม่อมราชวงศ์หญิงแสงโสม เกษมศรี หม่อมหลวงหญิงมณีนันท์ บุณนาค นางสาวดุชนันท์ ณ ถลาง นางสาวดวงม้าย โชติศักดิ์ยร นายสงวนสวนศิริ นายสุจิต ศักดิ์มัต นางสาวมาลี เดิศัมบุรณ นางเรืองอุไร จุฑะเสน หม่อมราชวงศ์สุมนชาติ สวัสดิ์ทิกุล และนางสมโรจน์ สวัสดิ์ทิกุล ณ ชุขยา

เริ่มประชุมเวลา ๑๖.๓๐ น. ในการประชุมวันนมการเลี้ยงนสา และสนทนากันเช่นเคย หม่อมเจ้าหญิงสืบพันธุการเสนอ โสณกุล ได้ทรงพระกรุณาประทานขนมมาช่วยในการเลี้ยงวันน บณชนมแต่จะอันมีค่าถา "โยคา เว ชายเต ฎริ" แปลว่า ปัญญาย่อมเกิดเพราะความประกอบ อธิบายความว่า ปัญญาคือความฉลาด ย่อมเกิดเพราะประกอบ เช่นการดำเร้น การฝึกหัดใช้ความคิด และการภาวนาอบรมใจ ถ้าอยู่เฉย ๆ จะให้ปัญญาเกิดขึ้นเองย่อมเป็นการยาก นอกจากนั้นจะเคยอบรมได้มากแล้ว

หลังจากที่ประทับที่หน้าชา หม่อมราชวงศ์สุนทรราชตักสิริ ได้กล่าวเปิด
การสนทนาโดยขอบคุณสมาชิกผู้มาร่วมประชุมในนามของวงวรรณคดี แม้กระทั่งผู้ที่
เขียนเพื่อวงวรรณคดี และมีได้มาประชุมในวันด้วย ได้ชี้แจงถึงฐานะและความ
ก้าวหน้าของวงวรรณคดีมาโดยลำดับ และปัญหาสำคัญอยู่ที่ความอ่อนแอของ
นายต้น บุญศิริพันธุ์ แห่งโรงพิมพ์พระจันทร์ เป็นข้อใหญ่ที่อำนวยความสะดวก
ให้เป็นอย่างมาก และเหตุที่การทดลองตั้งวงวรรณคดีมาครบปีที่ ๓ แล้ว เห็นสมควร
จะดำเนินการให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยยุดขึ้นแห่งการทดลอง และได้ทำความไปถึง
เรื่องที่ติดขัดลงกันได้เมื่อปลาย คือการจัดตั้ง P.E.N. Club ขึ้นสำหรับเมืองไทย อันมี
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชานันต์ทรงเป็นประธาน และพระวรวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าเปรมบุรฉัตรทรงเป็นเลขานุการชั่วคราว และได้ทูลเชิญให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าเปรมบุรฉัตรทรงแถลงเรื่องที่ได้ทรงไปติดต่อกับ P.E.N. Club ในประเทศอังกฤษ

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตรทรงแถลงว่า หลังจากที่ได้รับฉันทะ
จากที่ประชุมไปเมื่อปลาย ก็ได้มีลายพระหัตถ์ติดต่อยังสำนักใหญ่ที่กรุงลอนดอน
แต่เมื่อมีการตอบจดหมายล่าช้าไป ถึงกำหนดเดิศจึงเมืองอังกฤษเสียก่อน จึงเป็น
อันไม่ได้ทรงรับตอบ แต่เมื่อเดิศจึงอังกฤษแล้วก็มีได้ทรงให้นอนพระหัตถ์ ได้ทรง
ติดต่อกับองค์การนั้น และไม่ใช่เฉพาะของอังกฤษเท่านั้นรวมทั้งอเมริกาด้วย ทรง
ได้รับคำแนะนำว่า ควรจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น แล้วรายงานไปให้ทราบ และ
ได้ทรงรายงานไปแล้วที่ English Centre ซึ่งได้นำเรื่องเข้าเสนอต่อที่ประชุม
ใหญ่ คือ XXth Congress of International P.E.N. Club ซึ่งประชุม ณ กรุง
Copenhagen ประเทศ Denmark ระหว่างวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๕ มิถุนายน
ศกที่แล้ว (๑๙๔๘) ที่ประชุมยินดีต้อนรับเรา และเมื่อเรามากองจะตั้งกันแน่นอนใน
วันนั้นแล้ว ก็จะได้เสนอไปว่าเราได้เปิด Siamese Centre ขึ้นที่กรุงเทพฯ และได้
เลือกตั้งกรรมการตามข้อบังคับที่เขาส่งมาให้แล้ว

ทรงอธิบายถึง P.E.N. Club ว่า ทุกประเทศในโลกได้เข้าร่วมกันเกือบหมดแล้ว ไทยเป็นชาติเกือบสุดท้าย Indonesia ก็กำลังเริ่มจัดการ และคาดว่าเราคงจะได้รับการรับรองก่อนประเทศอื่นๆ ใน Africa บางประเทศ และได้ทรงเสนอข้อบังคับวัตถุประสงค์ และระเบียบวาระกับคำแนะนำในการประชุมที่กรุง Copenhagen และเสนอให้เอา "วงวรรณคดี" ขึ้นเป็น P.E.N. Club.

ครั้นแล้ว พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานี ได้กล่าวประทานพรให้ "วงวรรณคดี" นั้นยังน้อยอยู่ต่อไป ขอให้ช่วยกันรวมใจกันดำเนินงานที่ค้อยู่แล้วให้เป็นผลสำเร็จ. ในเรื่อง P.E.N. Club นั้นคิดว่าไม่น่าจะมีปัญหาอะไร ทรงเสนอให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตรเป็นประธานของ P.E.N. Club—Siamese Centre แต่พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตรทรงคัดค้านและเสนอพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีไว้ทุกที ทรงอธิบายถึงข้อดีของว่าพระองค์ท่านทรงมีภาระอยู่มาก ทรงเป็นนายกของสยามสมาคม ว่างงานมากเต็มที่ และทรงขอตัว กับทรงแนะนำให้เด็กพระยาอนุมาณราชชน เด็วยุวโกเศศ—ว่าเป็นนักเขียนเก่าแก่ เขียนมามาก เป็นผู้สมควรแก่ตำแหน่งนี้ โดยแท้จริง ที่ประชุมมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ ให้เชิญพระยาอนุมาณราชชน เป็นนายก และเด็กพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตรเป็นอุปนายก หม่อมราชวงศ์ สุนทราภรณ์ สวัสดิ์ทิกุล เป็นเลขานุการ และมอบให้คณะกรรมการชุดนี้เริ่มดำเนินการติดต่อกับ International P.E.N. Club ได้ทันที พระยาอนุมาณราชชนยอมรับตำแหน่ง แต่ขออย่าให้ "เบ้าแตร" ให้ดังนัก ให้ค่อยทำค่อยไป

ครั้นแล้วหม่อมราชวงศ์สุนทราภรณ์ สวัสดิ์ทิกุล ได้ขอให้ที่ประชุมจัดทำเรื่องต้นทนาดตามสบาย พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ทรงเสนอว่า ในที่ประชุมนี้ มีข้อสงสัยน้อย จะขอให้ออกข้อถกเถียงกันเพื่อเป็นการรื่นเรึง นายเสนารัตนบุญยั้ง ได้กล่าวถึงต้นเหตุของความคิดนี้ โดยอ้างว่า ได้เคยว่าฟังถึงถกเถียงเหมือนกันกับได้ถกเถียง แต่พอได้ฟังเพียงบรรทัดเดียวก็ไปคิดเสีย คิดจะต่อเท่าไรก็ต่อไม่ได้ ทำให้กิน

ไม่ได้นอนไม่หลับมานานแล้ว ขอให้ที่ประชุมช่วยค้ำให้ด้วย เพื่อเห็นแก่สุขภาพ
 ของนายเสนาะ ตันบุญยืน ทั้งหมื่นได้หมายความว่าจะให้ตำแหน่งกว่าที่เป็นอยู่ ครั้น
 แล้วได้มีการตักถือนกันโดยมี พระราชธรรมนิเทศ นายสุภร ผลชัยน นายสุจิต
 คึกคัมภ์ นายสมักร บุราวงศ์ หม่อมเจ้าหญิงสืบพันธุการเสนอ และนางสมโรจน์
 สวัสดิ์กฤต ณ อยุธยา ช่วยกันแต่ง เมื่อต่อจบบทลงเอยแล้วที่ประชุมปรบมือ และ
 ได้ส่งทนายอีกเล็กน้อย เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่ขาดสมาชิกสำคัญ ๒-๓ ท่าน
 ผู้เคยให้ความรู้และความสนทนากันแก่วงวรรณคดี ทำให้รู้สึกขาดๆ ไป มีอาทิ คือ
 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ และ
 นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เด็กประชุมเวลา ๓๘.๕๐ น.

เสียงเลื้อ

เสียงเอ๋ยเสียงเอ๋ย
 ให้ลมพัดพุ่มพุ่มปนเปื้อน
 ผิยามใดไว้เหยื่อเจ้าเดือร้าย
 ตะกายกตพัดเหวี่ยงผู้เพียงตน

แม่มมเหยื่อหย่อนไว้ให้เต็มอ
 เดี๋ยวมันเผดอเพ็ดนกินสันกั๊วอด
 หิวกระหายยี้ดยี้ดด้วหน้าขน
 น้แหละผลร้ายเหลือเพียงเดือเอ๋ย ๑

เรื่อง พระนิรันตราย และ พระนิโรคนันตราย

ของ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

จากบันทึกรับสั่งสมเด็จพระ ๑ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ประทานหม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล

[บันทึกรับสั่งนี้ มีเรื่องสั้น ๆ รวมประมาณ ๕๐ เรื่อง เรื่อง "พระนิรันตราย และพระนิโรคนันตราย" เป็นเรื่องหนึ่งที่มีอยู่ในบันทึกนี้ เหตุที่จะเกิดบันทึกรับสั่งนี้ก็เพราะหลังจากเสด็จกลับจากบึง ประทานโอกาสให้หม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล เข้าเฝ้าซักถามปัญหาเกี่ยวกับโบราณคดีและวรรณคดีของไทย ณ วังวรดิศ ในระหว่างเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๘.๐๐ นาฬิกาทุกวัน ปัญหาส่วนมากทรงตอบทันทีทันควัน บันทึกไว้แล้วอ่านลวกในวันรุ่งขึ้น เป็นเรื่องน่ารู้ที่น่าอ่านทั้งสิ้น - บรรณาธิการ]

ปัญหา: พระพุทธรูปนิรันตรายนั้น มีเรื่องอย่างไร จึงประดิษฐานอยู่ในวัด
ธรรมยุติกากุฎี.

ตอบ: ในรัชกาลที่ ๔ มีผู้ขุดพบพระพุทธรูปทองคำองค์หนึ่ง เป็นพระสัมมา
สมรวัตต์ ทดงศรัทธาโพธิ์ กรมการนาชนทูลเกล้าฯ ถวาย (พ.ศ. ๒๓๙๙) ทรงเห็น
ว่าเป็นทองคำ เมื่อขุดได้ผู้ขุดก็มีได้ยวบหุดอมเด็ย และเมื่อโปรดฯ ให้เก็บไว้ ณ หอ
เสถียรธรรมปริต มีผู้ร้ายลักพระกรงทองคำซึ่งรักษาไว้ด้วยกันไป แต่พระพุทธรูป
ไม่หาย ทรงเห็นเป็นของประหลาด เพราะพ่อนันตรายมาแต่ ๒ ครั้ง คือผู้ขุดก็ไม่ทำ
อันตราย และผู้ร้ายก็ไม่ลักไป จึงทรงพระราชดำริแบบอย่างให้ช่างหล่อพระพุทธรูป
นั่งขัดสมาธิเพชรดังตามพุทธรูปลักษณะ หน้าตัก ๕ นิ้วครึ่ง เบื้องหลังมีเรือนแก้วเป็น
พุ่มพระมหาโพธิ์ มีอักษรขอมจำหลักลงในวงกลีบบัว เบื้องหน้า ๘ เบื้องหลัง ๘ พระ
คุณนามแต่คงพระพุทธรูป ยอดเรือนแก้วมีรูปพระมหามงกุฎตั้งคดอยู่กับฐานชั้นล่าง

รองฐานพระซึ่งเป็นทสำหรับสร้างพระ มีทอเป็นรูปหัวคว่ำ แต่งเป็นทหมายพระโคตร ซึ่งเป็นโคตมะ สร้างเสร็จแล้วเอาพระพุทธรูปทองคำที่กล่าวได้ไว้ได้ฐานชานนามว่า “พระนิรันตราย”

ต่อมาทรงพระราชดำริว่า พระดังพระบรมมหารัชมณเฑียรสถาน ซึ่งทรงสถาปนาขึ้นนั้นแพร่หลาย จนมีผู้ศรัทธาสร้างวัดถวายในนิทานมากชน ใน พ.ศ. ๒๔๓๓ จึงโปรดฯ ให้ช่างหล่อพระพุทธรูปขึ้น ๓๘ องค์ เท่าจำนวนปีที่เสวยราชย์ เพื่อกวายเป็นพระดั่งแก้วในนิทานนั้น แต่ด้วยโรคภัยไข้เจ็บ มาถวายวัดในรัชกาลที่ ๕.

ต่อมาในรัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๖๘ พระมกุฎเกล้าฯ ทรงพระราชปรารภว่า ด้วยราชย์มาเท่ากับรัชกาลที่ ๒ จึงโปรดฯ ให้ช่างหล่อพระพุทธรูปนั่งสมาธิกาไหล่ทอง รวม ๓๖ องค์ ชานนามว่า “พระนิโรคนันตราย” มีรูปนาคแปลงเป็นมนุษย์ เชิญฉัตรกันพระรูปหนึ่ง เชิญพัดโบกรูปหนึ่ง อยู่สองข้าง ๆ ๓๖ รูป ถวายวัดมหาธาตุ ๓๕ องค์ เก็บไว้กับพระนิรันตรายในพระบรมมหาราชวังองค์หนึ่ง และยังอยู่ในวังจนบัดนี้.

ช้านักเลียมรรคผล

ข้าเอยช้านัก

โบราณว่าข้าได้พร่างาม

เก็บสืบเบญจโกฏิมีถือไว้ก่อน

คู่แค้นในสนามนันทตามัน

เมื่อเลียมรรคผลไปหัวใจหวาม

ถือในยามนันทนไม่ทันคน

แม่มัวหย่อนใจเย็นมิเห็นผล

ทั้งเดห์กตเก่งหนกหนาข้าชวดเคย ๆ

“สุวิน”

ตามเลดี้จประพาสยุโรป พ.ศ. ๒๔๔๐

จากบันทึกประจำวัน ของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์

[หม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล ได้เอื้อเฟื้อต่อ “วงวรรณคดี” โดยคัดบันทึกประจำวันของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์ ต้นสกุลของเธอส่งมาให้ บันทึกนี้เป็นความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชนิพนธ์ นครประวัติ อุตตประวัติ ของพระองค์ท่าน ตามประวัติ ศึกษากรณีย์และปณิณณะ รวบรวมไว้ ๒๓ เล่ม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นเรื่องสำคัญที่น่านำมาอ่านอย่างยิ่ง - บรรณาธิการ]

ลอนดอน

๒๘ สิงหาคม ๑๘๙๗ เข้าไปเที่ยวเดินเล่นเล็กน้อย แต่ไม่ได้ไปข้างไหนอีกตลอดวัน

๒๙ สิงหาคม ๑๘๙๗ เข้าเดินไปไกลมากกว่าชั่วโมง กินข้าวกลางวันแต่ไม่ได้ไปไหน บ่าย ๕ โมงไปตั้งเต็นท์ รกออก ๕ โมง ๓๖ มาถึงบัดดิงตัน ๖ โมง ๒๕ มาพักที่เคชั่น

๓๐ สิงหาคม ๑๘๙๗ เข้าไปช้อปปิ้งที่มิดเคอริเชด ทางรถไฟใต้ดินแล้วแหวกไปช็อกกูญแจ แดดพรมน้ำมัน กลับมากินกลางวัน แล้วไปตักพานเตาเวอบริช เบนสันพาไปกับอินนิเย่ย์อีกคนหนึ่ง ไปรถไฟใต้ดินอีก ชนเคชั่นมากเดินไปถึงตพานมอินนิเย่ย์อีกคนหนึ่งนำดูเวตาเปิดให้เรือผ่าน แล้วลงไปดูเครื่องจักรเปิดใช้แรงอัดน้ำ แล้วขึ้นตักฟัดขวางบน กลับลงมาข้ามตพานไปตักเครื่องต้มอัดน้ำเข้าดับ การทงปวงททาเป็นทนาคูนาคัพคอง กลับมาตามทางเดิม กินข้าวแล้วไปช้อปปิ้งกลับมาดินเนอแต่ไม่ได้ไปไหน ให้หอดวงสุนทรพาเด็กไปตดคร

เมื่อไปช็อกกูญแจกับมิดเคอริเชด ก่อนไปร้านกูญแจแหวกไปชาเคอดเบงก์ก่อนไปครอเงินแดแดกเงินแล้ว จึงไปรอกเยดเอกดเคชั่นเซเป็นที่ประชุมการค้าขาย

ในหม่มชาดากดาง หลังกากระจกเดิมแดงรอมมรูปกวนอยู่กดาง ออกจากหน้งไป
บ้านกุกญแ

๓๑ สิงหาคม ๑๘๕๗ เข้ากินอาหารแล้วไปออฟฟิศมิดเดอริเซด ทางรถแคเบเดี่ย
๓ ขีดถึงครึ่ง คุกระตะดอกลงรองเล็กน้อย แล้วเดินไปขึ้นตึกชั้นหกไฟท์แคนอน
ตึกตึก ออก ๕ โมง ๔๐ มา ๒๐ มินิตเที่ยงถึงกรีนช เดินไปห้างเมอร์เวอเคอทำสบนา
ดับไฟต่าง ๆ ตั้งสบนา ๒ สับแล้วเที่ยวดูงานที่เขาทำ แล้วขึ้นรถบัสแครมแควมวราง
เทียมมา ไปดูเคดาร์ของกรมทหารเรือ มีรูปแอคติมราดต่าง ๆ แล้วไปดูมิวเซียมของ
ทหารเรืออยู่ใกล้กัน มีรูปเรือรบต่าง ๆ แล้วทำแผนที่เดิมมีรูปเรือกำลังรบกันคราว
อังกฤษกับฝรั่งเศสตอนแอดมันตัน ทมิวเซียมแควเคดาร์นอยู่ตึกกรีนชปาก แต่เห็น
ปากออบเซอเวตอร์ ตั้งตึกชันตึกดานตงอยู่บนเนินในปาก แต่เห็นหลังคาถมๆเขียวๆ
อันหนึ่ง อีกอันหนึ่งเป็นยอดแหลมๆ คล้ายๆ วัด แต่เล็กมยอศ เป็นตึกสรเครื่องอดม
อยู่เคียงกันกับหลังคาเขียวๆนั้น ตมิวเซียมแล้วมากินเข้ากดางวันที่ไฮเตดชิบ Ship ตง
อยู่ริมแม่น้ำเทมส์ ดูในแม่น้ำคล้ายบางกอกตอนล่างๆ ที่ฝรั่งอยู่ กินเข้าแล้วเดินมา
ขึ้นรถไฟออก ๔ โมง ๒๐ มินิตหย่อน ถึงตึกชั้นแคนอนตึกตึกแล้วลงรถได้ดินต่อมา
ขึ้นตึกชั้นครอดเคอโรด และหาพระนายเล่มोजीไฮเตดเบด แล้วไม่ได้ไปไหนอีก
กลับมามีเคชั่น

๑ กันยายน ๑๘๕๗ เข้าไปที่ร้านแผนที่ ตำบลคอกกัปปะดตึกตึกมเบอร์ ๒๖-๒๗
ว่าทำแผนที่อันเดียวสำหรับพระราชทานกรมหมื่นวชิรญาณ แล้วขอแผนที่แดหนึ่งดอ
ต่าง ๆ หลายเรื่อง กลับมาแควชอของเบตเดดท เขาถเกนซึ่งตึกตึกชั้นกตมมากิน
กดางวัน แล้วไปตึกอาบนน้ำเรียกว่า เคอกชิบาตทกนนเดยวตอเซนต์เยมส์ตึกตึก ที่
อาบนน้ำทำน่าอาบนน้ำสบายมาก ชันคนเป็นห้องโถง แลข้างๆ กันเป็นตึกตึก มท
นอนทงเป็นอันมาก มทงด้ออาบนน้ำทงและนาราชชอได มชันบนเป็นยกพน ชนกได

ไปมทนอนเหมอนกัน ต่อไปมเคตารทคคม ทพนดางมนาพอนทง แด่มดระยาอ
 ไม่ดักว้างนักดำหรับดำน้าเข้าไปโผล่ในหองข้างใน มีกระจกคน แด่มประตเจ้าต่าง
 หาก เข้าไปในหองนั้นก็เป็นหองโง่อก แด่ย่อมหนอย มีฝรั่งนอนแก้ผ้าอย ๒ คน
 แด่มคนดำหรับดักว้างคนหนึ่งนางเจ้าเคตหน้าพาให้ดทต่าง ๆ หองนรอน ๓๓๖ ดกรฟา-
 เรนไฮต เข้าไปอีกหองรอน ๓๘๐ อีกหองรอน ๒๒๐ เผาตัวรอนผ่าว ๆ เคมทท
 เดียว การทมาอาบ เปนลักษณะเข้ากระโจม อาบแด่นอนพักอย่านาน ๆ มทชเยียว
 พรอม ออกจากทอาบนาแล้วไปหางเบนสันคณาพกาถอกมเตราคาตง ๕๐ ปอนด
 ไม่ได้ช้อ แล้วไปรำนเครื่องทงอกแห่งทงชอชของหลายตัง แด่วกดับมาคเคชน
 คาคินเนอ แล้วไปคุดครโรงเคตพี เด่นเร่องเชเคตเชอวิก กดับเกอบ ๒ ยาม

๒ กั้นยาบ ๑๘๕๑ เข้าคินนอน เมื่อยหรือทท---ได้ตงไปข้างดางจนกดางวัน
 ดงกนเข้ากดางวันที่เดียว บ่ายไปหางยอนบาเกอ ชอชของหลายตัง แด่วกดับมากิน
 เข้า คินเนอแล้วไปคุดคร โรงเคต เด่นเร่อง เชอคักเคต กดับจากดครแล้วไปไฮ-
 เคตคอนคินเนคต เปนเรดคอรอกกนชปเปอ ทนเปนทประชุมผู้หญิงหาเงินชนค มี
 ผู้หญิงมาก แต่ไม่รบกวณ เปนแต่ทำทวงทช่าเล่องช่าเล่องคาเด็นคา แด่ทำเคน
 เดียคให้โคณ แด่พุดทำเผดอเหมอนพุดกับเพอนชองคว คุด่นประหลาด ๆ พอ ๒
 ยามเคษ เจดเคอมาได้บอกว้างเวดาแล้วร้องว่า ไคมเด้อ Time Sir ต่างคนต่าง
 พากนออกชนรทไปเปนคู้ ๆ ที่เหลอไม่มีใครจับคู้มาก กดับเกอบ ๘ ทม

คิดฝันไหว

จิราจันทร์

(กลอนร้อยกรองหลังเข้าคลอง)

๑ โอ้ ดวงจิตคิดฝันไหว

ครวญคำนึงไหตหงปลงบักใจ
กำศรวดไศกเศร้างดรัตนทตเหงา
ใจรญจนบ่วนจิตคิดคณชน
ไฉนรักหมองชำระกำส่นอง
ระทมทกขไผ่รักบักฤทัย
ชมชนชานชหว่างหมางใจสุด
ชอนชนชมด้นมด้นจิตคณรรมย์
หวนคำนึงคำเพราะเด้นารดา
สัญญาณวถครวญเฝ้าเจ้ารญจน
หาไฉนจริงแท้แท้ที่หญิง
ใจที่แท้ว่าควรด้นระอา
ไหตหงรักเจ้ารอันถอนใจเศร้าง
อนงค์หนอไยน้องด้นองฤทัย
หงวรักมณด้นช้อยด้นปฏิบัติ
ดวงสุดาจริงใจไฉนคอง
หวนแหม่นไฉนอ้อมใจไผ่ถนอม
มวณนารบ่วงวิไลไฉนได้ทรวง
กำศรวดจิตคิดช้อยคณพอเพียงคิด
ทนทุกข์ใจหวนชำระกำศรวญ

ใจบักปลงหงไหตคำนึงครวญ
เหงาวันทตดเศร้างไศกกำศรวด
ชอนชนจิตคิดคณรญจนใจ
ด้นองระกำชำระหมองรักไฉน
ฤทัยบักรักไผ่ทกขระทม
สุดใจหมางหว่างนุชชานชม
รรมย์รณจิตด้นมด้นชมชนชอน
ดาเด้นารเพราะคำคำนึงหวน
รญจนเจ้าเฝ้าครวญ นวถสัญญา
หญิงที่แท้แท้จริงไฉนหา
ระอาด้นควรว่าแท้ที่ใจ
เศร้างใจถอนรอันเจ้ารักหงไหต
ฤทัยด้นองน้องไยหนอนงค์
ปฏิบัติช้อยด้นคณมณรักหง
คณมณไฉนใจจงสุดาดวง
ถนอมไผ่ไฉนอ้อมเฝ้าแหม่นหวน
ทรวงไฉนไฉนวิไลบ่วงนารมวณ
คิดเพียงพอหนอช้อยจิตคิดกำศรวด
ครวญระกำชำระใจทุกขทน เอย ๑

หายไปไหน?

ไฟโรจน์

แปลจาก Liliput

สถานที่สำรวจในมหานครลอนดอนเมืองเดียว ได้รับแจ้งความเรื่องคนหายไปอย่างตึกตบ มีหนึ่งในราว ๒๕,๐๐๐ คน

ส่วนมากของคนหายไปนี้ มักจะคิดงานเสียที่ทำงานของตน หรือโกลอยู่ในมหานครบ้าง ไม่ก็ค้างตามบ้านเพื่อนฝูงบ้าง ที่เหลือนอกจากจำพวกแรกนี้ มีจำนวนมากที่ตกกลับมาสู่บ้านของตนด้วยความอับอายขายหน้า แต่บางคนก็ปรากฏลอยเป็นศพอยู่ในแม่น้ำ

ถ้าคิดถึงเพิ่มของ “บุคคลที่หายไป” แห่งลondon แล้วยาวตลอดปีก็รู้สึกสนใจมาก ในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมาเท่านั้น มีรายชื่อถึง ๒,๐๐๐ คน

ส่วนแม่พวกสาว ๆ ถ้าหายไปเกินเวลาอันสมควรก็จะต้องทำให้ตกอกตกใจเป็นพิเศษ แต่ส่วนมากมักจะกลับไม่เร็วก็ช้า จำนวนที่หายนั้นอายุตั้งแต่ ๑๔ ถึง ๒๐ ปีนั้นไม่เกินปีละ ๖ คน ถ้าวิจารณ์ถึงสาเหตุที่ไปจากบ้านก็มักจะได้เรื่องดังต่อไปนี้—
สถานการณ์คับแค้นทางบ้าน เรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ เกิดเรื่องกับชายที่แต่งงานแล้ว โกรธกับพ่อแม่บ้าง และเรื่องสุดท้ายคือ มีจิตใจรักการผจญภัย สาเหตุเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสตรีที่หายไปแทบทุกราย ดูแต่เอมมิลี่ เชอมีอายุถึง ๑๔ ปี แล้วยังต้องรอนถึงตำรวจ เทียดตามตัว ที่ได้มานั้นโกลจากนครหลวงมาก เพราะเธอโกรธสามี (อายุ ๑๔ ปี) ว่าไม่ยอมให้เธอหย่าในเคียง. ส่วนสาเหตุที่หายของชายไม่เหมือนกันเลย บ้างก็หายไปเพราะคิดการทุจริต บางครั้งหายไปก่อนวันแต่งงาน แต่การหายอย่างประหลาดอีกอย่างหนึ่ง คือ มีความรู้สึกเป็นบุคคลต้องคน หลายปีมาแล้วหนึ่งชื่อ British Medical Journal รายงานว่า พระธอนคำสอนองค์หนึ่งมีนามว่า Bourne บอว์นได้ถอน

เงินจากธนาคารของตนไป ๓๐๐ ปอนด์แล้วหายเข้ากลีบเมฆไปเลย ต่อมาไม่กี่วันมีชายคนหนึ่งใช้นามของเขาว่า เบราวี่ ได้ปรากฏขึ้นในเมืองแห่งหนึ่งไกลไปตั้ง ๓๐๐ ไมล์และตั้งร้านค้าขายเครื่องเขียนขึ้นในเมืองนั้น หหลายเดือนต่อมา เบราวี่ได้ "คืนชน" รู้สึกตัวว่าเป็นบอว์นแต่ไม่รู้ตัวว่าเขาได้ทำอะไรไปบ้าง แต่ถ้าเขาถูกตั้งคดีคดีแล้วเขาจะกลับเป็นเบราวี่ทันที เป็นเวลา ๓ ปีเต็มทีบุคคลที่ต้องปรากฏอยู่ในกายของเขาทุก ๆ ครั้งที่เขาถูกตั้งคดีคดี เพราะหัดทมิฬน้อยหายไปกลายเป็นจันทน์หมด ตลอดระยะนั้นเขาจำได้ครึ่งเดียวในขณะที่เขาเป็นบอว์นตัวของเขาเอง ว่าขณะที่เขาเป็นเบราวี่นั้นเขาได้ทำอะไรไปบ้าง

บางครั้งการถูกละทิ้งกระเทือนทำให้เกิดการลืมตนเอง มีคนโศกมาแล้วในปี ๑๘๔๔ คือตัวเขาเองหายไป ๓ ปีให้หลังพวกญาติจึงตามพบ เขากล่าวว่า "ข้าพเจ้าถูกละทิ้งเบิดจรวดของข้าศึกแล้วเพดานของบ้าน ก็พังลงมาบนศีรษะ คือจากนั้นข้าพเจ้าจำอะไรไม่ได้เลย จนกระทั่งมอดิตจาข้าพเจ้าได้และทุกข้าพเจ้าที่ "เรียนคปาเลต"

พี่น้องร่วมชาติที่หายไปจริงนั้น ปรากฏว่าดีปดาหะต้องคนเท่านั้น และส่วนมากเกิดจากการอุบัติเหตุกรรมหรือการฆาตกรรมอย่างซุ่มเร้น

การสูญหายของพวกเศรษฐีเจ้า มักจะทำให้หน้าสงัดยมาก ๆ ที่เดียว Mr. Frederick Lloyd อายุ ๖๓ ปี ประธานกรรมการบริษัทน้ำมันแห่งนครนิวยอร์ก ได้หายไปจากที่ทำงานของเขาอย่างลึกลับ เอกสารและกุญแจของเขาอีกอันตรธานไปจากห้องทำการของทนายผู้มั่งคั่งของเขาด้วย

เรื่องอย่างเดียวกันได้เกิดแก่มหาเศรษฐีอเมริกันผู้หายไประหว่างไม่มีร่องรอยในกรุงลอนดอนปี ๑๘๙๓ คืบวันหนึ่ง มิดเดิล เอ. วิลเบอร์ฟอร์ด มาร์ติน ได้ออกจากสโมสร Royal Automobile Club คนเฝ้าประตูของสโมสรเห็นเขาขึ้นรถเข้าไป

อาการปกติและยังไม่ได้รับ tip จากท่านด้วย นั่นเป็นครั้งสุดท้ายที่เราได้ทราบเรื่องของ
เศรษฐีผู้หนึ่งแล้วก็จบหายไปเลย

อาจจะเกิดจากการฆาตกรรมและโจรกรรม ถึงอย่างไรก็ตามการที่จะทำให้คน
มีร่างใหญ่สูงถึง ๖ ฟุตหายไปโดยไม่ร่องรอยนั้น เป็นการกระทำที่ไม่ดีจะยากนัก แม้
นอนที่เตียงคดี มีลอร์ด ดาเวนีย์ เฮเวสต์ ซึ่งหายไปในเดือนธันวาคมก็ไม่แพ้เรื่อง
ของมิดเดอว์ มาร์ติน ในทศวรรษถัดกับ

เรื่องนายวิคทอหายไปเก่า ตอนที่เขาจะเดินทางไปสเปนเกี่ยวกับการค้า
เขาถึงลอนดอนวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๑๘๒๓ และมุ่งหน้าไปท่าเรือ แล้วก็หายไป
อย่างไม่มีร่องรอยอีกรายหนึ่ง

คดีเรื่องคนหายซึ่งจบไปเฉย ๆ ทำให้ฉงนไม่น้อยเลยทีเดียว และเรื่องที่
ให้เราทรมานใจด้วยอยากรู้มากกว่าเรื่องอื่นก็คือ เรื่องที่หายไปแล้วอีก ๒-๓ เดือน
ต่อมาร่องรอยปรากฏขึ้นราว ๆ เรื่องที่ไม่ใคร่มีคนรู้แต่เป็นเรื่องชนิด "Classic"
ของความตลกกลับ ได้แก่เรื่องของนายดิคเคอร์เคด ผู้จัดการธนาคารแห่งอีสต์มินสเตอร์
ซอเมอร์เซต เมื่อท่านผู้นี้ได้หายไปนั้น บัญชีบัญชีของธนาคารอยู่ในฐานะ
เรียบร้อยสมบูรณ์ทีเดียว และไม่มีปัญหาในเรื่องทฤษฎีเลย ต่อมาหนังสือพิมพ์
The Times ลงข่าวว่า ท่านผู้นี้ได้เสียชีวิตในทะเลเนื่องจากขาดเสบียงที่ได้รับจากอุบัติเหตุ
ผู้ทำให้ชาวเรือไม่มีความปลอดภัย เพราะว่าทางการได้ประกาศให้รางวัลแก่ผู้พบศพ
คนหายอย่างงาม แต่ก็ไม่มีใครกล่าวว่ามีผู้ใดไปรับเลย คำสั่งปฏิเสธไม่ให้ผู้จัดการ
มรดกของ ม. ดิคเคอร์เคด แต่ต้องทรัพย์สินเสียหลายปี

ตัวอย่างของบุคคลที่ไปจากเรือที่กล่าวถึงในมหาสมุทรมลายูหลายเรื่อง และ
เรื่องต่อไปในความแจ่มกระจ่างหรือความมืดมนนั้นขึ้นอยู่กับเรื่องแล้ว นำประหลาด
มากที่สุดก็ประหลาดนามต้องท่านได้หายไปของท่านเอง น. เบเคอร์แลนด์ ผู้ประหลาด

“เบเคอร์ไลต์” และรูดอล์ฟ ค็เซต ผู้ประดิษฐ์เครื่อง “ค็เซต” อีกคนหนึ่งคือ เดอแปริงส์ ผู้ประดิษฐ์ภาพยนตร์ ท่านผู้นี้ได้ร่วมมือกับชาวอังกฤษชื่อ ฟรีด-ค็วิน ในขณะที่ เดอแปริงส์ เดินทางไปในเมืองค็เซตเกี่ยวกับธุรกิจ น้องชายของเขาไปตั้งที่สถานในนครปารีส แต่เขาไม่เคยถึงเมืองค็เซตเลย เพราะว่ามันมืดเกินไปไฟออกไปแล้ว ไม่มีใครเห็นว่า ม. เดอแปริงส์ ได้ตั้งสถานปดายทางหรือสถานใด ๆ ตามทางเลย ภรรยาของเขายังข้องใจอยู่เรื่อย ๆ ว่าเขาได้ถูกฆ่าตายโดยฝีมือของคู่แข่งกันในเรื่องค้าขาย

ผู้แทนของอังกฤษ ๓ นายก็หายไปอย่างฉับพลันเช่นเดียวกันเมื่อเร็ว ๆ นี้ คนหลังที่สุดคือ นายวิกเตอร์ เกรตัน ผู้แทนฝ่ายโซเชี่ยลลิสต์เป็นเรื่องที่ไม่ว่าแบบเขาเป็นผู้มีอุปนิสัยร่อนรานแต่ซื่อสัตย์ เขามองเคียงครั้งไหนเท่ากับนายเบอวินด์มัยหลังจากการรับราชการในมหาสงครามครั้งที่ ๑ แล้วก็กลับมานครลอนดอน เย็นวันหนึ่งในปี ๑๙๒๐ ตัวเขาพร้อมกับบุตรชายของเขาได้หายไปอย่างประหลาดจนกระทั่งบัดนี้

จากแฟ้ม ของสต็อกตเดนยาร์ด เรื่องต่าง ๆ ที่ซุ่มซ่าและฉับพลันมีทุกรสทุกชนิด นักประพันธ์อเมริกัน แฮมโบลด์ บ็อบบ์ ผู้มีนามอุโฆษ ในเรื่องแปลก ๆ และน่ากลัวน่าหวาดเสียว ก็ได้หายไปอย่างพิสดารเหมือนกับคนในเรื่องที่ท่านผู้นี้ได้เขียนเอง

หายไปทีเดียวสามคนก็มี คือผู้รักษาประภาคารทั้งสามของเกาะแฟลนแนนหายไปพร้อมกัน โดยไม่ได้กลิ่นไอร่องรอยว่าเรื่องราวเป็นไปได้อย่างไร และไม่มีแสงสว่างเลยสักนิดเดียว

ถ้าหวั่นวงการทูตที่เคยปรากฏครั้งเดียว คือก่อนการรบที่ Waterloo ท่านเบนจามิน เบเทดต์ เอกอัครราชทูตพิเศษประจำราชสำนักกรุงเวียนนา ในขณะที่เดิน

ทางไปถึง แบรนต์เนบรึก รถมัยนั้นจะต้องเปลี่ยนมาที่นั่น การสอบสวนปรากฏว่า
ท่านได้ลงจากรถและมีคนใช้ตั้งตระเกียงให้ด้วยขณะเมื่อท่านได้ลงเดินไปข้างหน้าแล้ว
ก็หายไปอย่างเงิบสนิท ถ้าจะสันนิษฐานว่าท่านถูกลักพาไปหรือก็ไม่ได้ความ ความ
แจ่มกระจ่างไม่ปรากฏขึ้นเลยแม้แต่น้อย

ถ้าจะกล่าวถึงคนที่มีความรู้ดีเป็นต้องบุคคลอย่าง Rev. Bourne ในข้างต้น
ก็แปลกพอแล้ว แต่ยังดีเรื่องที่เขาบดแกล่นรุกรัด การเดินไม่ได้ ถ้าเรื่องนี้เป็นจริง
คำขแรงทงต้นกตวณแต่เป็นเรองนำหัดเราะเยาะ เขาเล่าว่าเจ้าของห้างเลหัดคนหนึ่ง
ออกจากบ้านไปเวลาเช้าวันหนึ่ง บังเอิญภรรยาของเขาให้สาวใช้วิ่งตามไปเพราะเขา
ลืมร่มไว้ พอสาวใช้เลยวณนเด็กเท่านั้น หด่อนได้ยินเสียงนายผู้ขายของหล่อนร้อง
ตะโกนบนอากาศเห็นอัครษะของหล่อนว่า "เฮาข้างดง! เฮาควข้างดงซี ข้ายพอกผ่น
เฮาข้างดง!" และเสียงนั้นก็ไกลขึ้นไปไกลขึ้นไปบนฟ้า นั่นเป็นครั้งสุดท้ายที่สาวใช้
คนนั้นเห็นนายผู้ขายของหล่อน.

ลูกขุนพลอยพะยัก

ชั้นเอ๋ยชั้นนิก
ตั้งเลี้ยงไวให้ฮ้อยเลี้ยงคอแห้ง
อันอาชีพเช่นนดเคผู้
ผู้ถอกคนเขาเหยยตรงเกยจกรัน

เหล่าลูกขุนพลอยพะยักชักค่าแหง
ดินจ้างแพงถือเบ้นทุนหนุนตะบัน
ไว้ความรุษกยอต่อพลอดะบัน
แย้มไวพั้นเขากัรือดสู่เฮย ฯ

“สุวิน”

ข่าวพระอาการของล้นเกล้า ฯ

องค์

ผู้สื่อสารพิเศษของวงวรรณคดี

ข้าพเจ้าคิดถึงวงวรรณคดีมาก เพราะไม่ได้เข้ามาหาหลายเดือนแล้ว และก็พยายามติดต่อข่าวของวงวรรณคดีปรารภมาตั้งนานเป็นประจํามิได้ขาด ในคราวนี้ก็ได้เข้าขอประทานสัมภาษณ์จากหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ เพราะท่านเป็นผู้ที่ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่เสมอ และข้าพเจ้าก็ได้รับการต้อนรับจากพระองค์ท่านด้วยความเต็มพระหฤทัย

ในเบื้องต้นได้ทูลถามถึงเหตุที่มาเมืองล้นเกล้าฯ ครั้นว่าเสด็จมาเข้าเฝ้าฯ โดยรัฐบาลไทยเป็นผู้ส่งมาพร้อมกับเจ้าคุณบริรักษ์เวชการ และคุณหลวงเจ้าวังหลวง แต่เมื่อคณะนั้นเดินทางกลับ ก็ได้ปล่อยพระองค์ท่านไว้เฝ้ารับใช้ระหว่างเวลาทรงพระประชวร แล้วเวลานี้ก็ไม่มีการนัดกลับแน่นอน

ทรงเล่าเรื่องการเดินทางมาล้นเกล้าฯ เครื่องบินเดี่ยวครั้งหนึ่งระหว่างทางจากการจำมาโคร และไม่ได้มีโอกาสลงเติมน้ำมันที่บัตรา บินต่อไปถึงโครเพียงคนเดียว ตามกำหนดจะพักโครหนึ่งคืน แล้วรุ่งขึ้นก็บินตรงไปแอมส์เตอร์ดัม และด้วยเหตุเครื่องบินของตนจมนอนว่าต้องหยุดพักที่โครเครื่องบินอีกวันหนึ่ง ในขั้นต้นว่าจะเปลี่ยนเครื่องบินใหม่ โดยบริษัทได้สั่งให้มาจากสถานปลายทาง ครั้นว่าดีพระหฤทัยที่จะได้เปลี่ยนเครื่องบินใหม่ เพราะถ้าเก่าหักเกรง ๆ ว่าจะไม่ค่อยแน่ ในวันที่รออยู่นั้น ทางบริษัทเครื่องบินได้พาไปดูเมืองบรัมมิด และสิ่งต่าง ๆ ที่น่าสนใจด้วย

ครั้นถึงเวลาเครื่องบินออก ก็พากันมายังเครื่องบิน พอเข้าไปประทับในเครื่องบินแล้ว ก็ทรงจำได้ว่าทุก ๆ ดังทุก ๆ อย่างตลอดจนเลขหมายประจำเครื่องบิน เป็นเรือดำน้ำนั่นเอง คนโดยสารเคยซบซิบกันใหญ่ เพราะเกรงว่าจะเสียและไปไม่รอด แต่ครั้นแล้วก็ผ่านไปโดยปลอดภัย

พอถึงกรุงแฮมด์เคอคมทรงตั้งพระทัยว่าจะได้พักเที่ยวที่เมืองนั้น แต่ปรากฏว่าเกิดมีการเข้าใจผิด เพราะเวลานั้นมีการประชุมกันเรื่องชะวาทกรุงเฮก คงเข้าใจว่าคณะเบน ฌูแทนไปร่วมประชุมที่นั่นในเรือนด้วย เลยส่งไปพักที่นั่น ตกถึงเคยได้เที่ยวกรุงเฮกออกทั้ง ๆ ที่ไม่เคยได้นึกได้ฝันมาแต่ก่อน ครั้นไปถึงโฮเตลในกรุงเฮก ปรากฏความว่ากระเบาะเดินทางหายไปหมด เมื่อได้สอบถามไปยังปลายทางที่สนามบิน แฮมด์เคอคมจึงได้ความว่า เจ้าหน้าที่ส่งไปผิด ด้วยกรุงเฮก กระเบาะไปอยู่เมืองรอตเตอร์ดัม และเขาก็จัดส่งมาให้ได้ภายในเวลาเพียงสองชั่วโมง รุ่งเช้าเดินทางกลับไปที่แฮมด์เคอคมเพื่อขึ้นเครื่องบินไปเจ้ว่า

ที่สนามบินเมืองเจ้ว่า มีคุณหลวงศิริการราชทูตไทย และคุณหลวงประเสริฐรองราชเลขาณูการไปคอยรับ และได้พาคณะเผ่าเยี่ยมไปส่งที่ที่พักในเมืองโดซาน ขณะที่ได้ถึงเจ้ว่านั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทักถามถึงประทับรักษาพระเนตรที่โรงพยาบาล

กิจประจำวันของท่านจักรพรรดิในเวลานั้น ก็คือ เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ดั่งแต่อาหารกลางวันแล้วจนกระทั่งเข้าที่พระบรรทม ระหว่างที่เฝ้า ก็ทรงรับใช้ไปบ้าง คุยเรื่องสนทนากันไปบ้าง (แบบดลกหลวง) ดั่งโน้ตเพลงถวายบ้าง และเคยวันกาดังเป็นลูกศิษย์พระองค์ท่านในการเฝ้าแซกโซโฟน

เรื่องพระอาการของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น เวลานั้นขึ้นเป็นลำดับ ตอนแรกเมื่อได้กลับจากโรงพยาบาลใหม่ๆ ยังต้องระวังพระองค์มาก ต้องประทับในห้องพระ

บรรทมตลอดจนถึงบ่าย จึงเสด็จประทับห้องทรงพระอักษร ทรงดนตรีได้บ้างเล็กน้อย เช่น กีตาร์ และ เปียโน เวลาประมาณย่ำค่ำเสด็จประทับในพระแท่นจนถึงเวลาบรรทม ต่อมาเสด็จเข้าโรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง ตงเตนมากทรงสบายขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้พระอาการเกือบเป็นปกติแล้ว มีเวลาทรงพระตำราญได้มากขึ้นด้วยการทรงดนตรีต่าง ๆ ทรงพระราชนิพนธ์ทำนองเพลง ซึ่งในขณะนี้ได้แล้วหลายเพลงแล้ว แต่ยังไม่ได้เรียบเรียง เดี่ยวนี้ทรงดนตรีเบาได้บ้างแล้วเล็กน้อย แต่มักจะทรงเปียโนเป็นส่วนใหญ่ เพราะไม่สู้จะกระเทือนพระเนตรนัก รู้ดีกว่าทรงเปียโนได้ชัดเจนมากในเวลาอันรวดเร็ว

ข้าพเจ้าได้ทูลถามท่านจักรพันธ์ ถึงความห่วงใยทางกรุงเทพ ฯ ตรัสว่า “ห้องถูกบ้าง เมียบ้าง ห้องนักเรียนก็ห้อง การงานก็ห้อง แต่ทรงรู้สึกว่าการที่ได้อยู่เฝ้ารับใช้ และทำให้ทรงพระตำราญได้ในขณะนี้มีคุณค่ากว่า” ได้ทราบวาทรงมีลูกใหม่ จึงทูลถามว่า หญิงหรือชาย ก็ได้รับคำตอบเสียงอ่อย ๆ ว่า “หญิงอีกแหละ รวมเป็นห้าหญิงแล้ว!”

หวังว่าวงวรรณคดีคงได้ฉลองวันเกิดครบครนเช่นเคย.

๘ มกราคม ๒๔๙๒

ลมปาก

ลมเอ๋ยลมปาก

ผู้ทรงพรคบทได้ฟังยังดังเด

เยี่ยงวาทิตะหดยังมดหิน

แม้ความนี้สัญญาที่ว่าไว้

เจ้าหมากมักจะชวนใจชวนเท

พลอยหลงได้เคล็ดมกรรมมีถมไป

ให้สีกสันเขาจะกว้างเป็นทางใหญ่

ยังเปลี่ยนได้ด้วยมีผู้เบ้าหูเคย ฯ

“สุวิน”

ความอาฆาต

แสงกรานต์

อาเขย อาฆาต
โกร่งกับด้ามคว่ำข้าวหลุดจากคาว
แค้นศัตรูผู้เราเฝ้าอาฆาต
แค้นถนาคว่าตามกำซาบใจ

กำเขย กำแน่น
ยามผยของมองเขม่นตาเป็นมัน
เฉวียนนวดักัดแกว่งดำแดงฤทธิ์
มุ่งกระหนังม่งนทนมรณา

ควบเขย ควบเควดยว
ชะโถมคาบอาบเขมแดงเต็มใบ
พอเพ่งพิศอนิจจนาอนาก
คาบไม้ด้ามจับผลัดพรคย

ดังคาบปราศจากผักขักคมชาว
ใบคาบวาวฉับมองด้อยงใจ
อารมณ์กราดเกรี้ยวนักหักมิไหว
กระชับใบคาบมันจะพันเขย
มันดัดแค้นมือเค้นเน้นคมมัน
จะแทงฟันฟาดให้หน้าทันทามา
แทงให้มืดพันให้ม้วยด้วยโมหา
ด้วยคมอาวชที่ถือในมือเขย
นำวเต็มเหนียวเหนียวเหนอะเลื้อยเลื้อยไหล
โหดใครโหดหลังเกรอะกรังมือ ?
เลื้อยครของอาตมาออกเองหรือ
คาบทลอกคมเถื่อนเหวเราเขย.

น้ำเขียว ขวางเรือ

น้ำเขยน้ำเขียว
ดมไรวุ่นน้ำเขียวยตามรายทาง
เพราะด้อยช้อถ้อภานิตไม่คิดขวาง
เขื่อนคือนกรวัดกัถทางก่ขขวางไว้

ไหลเป็นเกลียวถดินนาว่าซึ่งมาขวาง
คนว้ายวางต้นช้อวาคม่อนาดใจ
น้ำจึงดังช้อวาทงนาไร
อุทกภัยคงบรรเทาเบาตงเขย

“สวีน”

“ดอกกณิลม”

ศุภร บุนนาค

หญิงงาม คนศรี แต่งจันทร์ แดงดอกไม้ ตั้งขึ้นเป็นดั่งสำคัญให้เกิด
อารมณ์อ่อนไหว ให้ภาพฝันแม่ในแดนทรกนิศาร ณะเพาะส้ามดังแรก ทกชาติ ทก
ภาษา รวบรวมชาวไทยเรา ย่อมรับรองต้องกันในงานภาพอันไม่เร่เลื่อม กัดรงแดง
ที่โฉมหน้าของประวัติศาสตร์ต้องผันแปรไปเพราะฝีมือของเพศที่ไกลเปิดกรรตกรายเข้า
มาพลก รัฐบาลรัฐจักกาทานที่ไชยคนศรีเป็นเครื่องบรรเทาความเมื่อยล้าของสมอง
และดวงแสงจันทร์นั้นเด็กไม่ต้องการไกล เพียงพดกพระราชนิพนธ์ อีเหินา หรือ
พระอภัยมณีของท่านสุนทรภู่ จะได้เห็นว่า ทิวทัศน์ขณะอาบแสงจันทร์ทรงเด่นที่
อันเป็นอมตะเพียงไร แต่สำหรับดอกไม้ ความดำนึกในคุณค่าของมันคืออันจะข้าง
หนักแน่นและเพาะชาวเมืองหนาว ทงนี้อาจเป็นเพราะประเทศในเขตตรอน เช่นบ้าน
เรา ความสุข ความอยุติกันด เคยเป็นของมราคาถกและอยุ่แถมอเออิม ขาพเจ้า
ใช้คำว่า “เคย” เพราะตั้งเช่นวาน บคน แม้สำหรับบ้านเมืองเช่นเมืองไทยเรา มัน
ก็มราคาถกเกือบจะสุดเออิมอยู่แล้ว โดยเพาะคนที่เห็นทางกับศัพท์ “เซ่งต”
ของยุคปรมาณู

ชีวิตของคนศรีวันออก พดให้แน่นลงไปอีกเช่นคนไทย เพียงเมื่อก่อน
มหาสงครามคราวนี้ ข้างอิมเอิบควยความที่ “ในนามปลตา ในนามข้าว” รายได้
เพียงวันละ ๕ บาท ย่อมหมายถึงตรงหน้าอันเปดงปลง ท้องอิมของลกเมัย ด้วย
ประการฉะนี้ โฉนเด้าเราจะไปมัวคั่นหาบัจจยแห่งความสุขอันละเอียดอ่อน ลกซิง ทง
เป็นของกินไม่ได้ เดี๋ยวนี้ไม่ได้ เช่นดอกไม้ เราจะต้องการดอกไม้บ้าง ในงานนิเวศ

งานศพ หรือเพียบซาพระ และดอกไม้บางชนิดอาจเป็นเครื่องหมายแทนความ
เชิดความเคารพพระดังในศาสนา เช่น ดอกบัว เป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกถึง
องค์พระบรมศาสดา และดอกบัวก็ได้อาศัยเป็นดอกไม้ทรงความศักดิ์สิทธิ์ ดังจะเห็น
ได้ว่าแคว้นมัย บู, ยา, คา, ทอด ของเรานั้น ท่านห้ามนักห้ามหนาให้ปลูกบัวตามบ้าน
อ้างเหตุว่ารากจะเลื้อยเข้าใต้ถุนบ้าน คนข้างบนอาจทิ้งเศษของใส่โครกไปโดนเข้าเกิด
ความอัปมงคล

แต่ในส่วนรวมทั่ว ๆ ไป ดอกไม้ไม่มีความหมายอะไรมากนัก ด้วยเราก็ก
เห็นว่าสวย หอมเราก็จชอบเด็ดดม เทียบแห่งกึ่งไป และความรู้สึกของเราก็ค
อยู่เพียงว่า สวย, หอม, แห่ง เท่านั้น ดอกไม้ไม่ได้เป็นสิ่งที่เราจะต้องลงทุนลงแรง
เพาะปลูกทะนุถนอมและดินแดนอะไรนัก เราคุ้นเคยกับผลไม้มากกว่า หน้าขาวเหนียว
มะม่วง หน้าทุเรียน มีความหมายมากกว่าหน้าประดับ ดอกกระทุ่มบานเป็นไหน ๆ ชาว
ส่วนของเราทุ่มเทแรงงาน ทะนุบำรุงผลไม้ เพื่อดอกทองเป็นเงินเป็นทองขึ้นมาทุกครั้ง
ที่พื้นจอบลงไป แต่ส่วนชาวเมืองหนาวนั้น เมื่อดอกไม้ผลิให้เห็นเพียงดอกหนึ่ง
ข้างมีความหมายเท่าพิพัฒน์เดียนกระไร ความหนาวเย็นจนต้องนั่งอ้อนอยู่หน้าเตา
ถึงกำลังจะหมดไปแล้ว ชีวิตกำลังจะคืนใหม่ ยิ่งดำหริบคนจน เออ! ข้างบุญกระไรที่
พระเจ้ายังทรงกรุณาจัดให้มีระยะเวลาอบอุ่นเช่นเดียวกับหน้าหนาว คือไปไหน ๆ จะ
ได้วิ่งเก็บดอกไม้อันบานสะพรั่งในท้องทุ่ง ดอกไม้! ดอกไม้! บ้างเหลือง บ้างแดง
บ้างเต็มประจักษ์ไม่น่าเชื่อว่าเป็นงานของธรรมชาติ บ้างหนึ่งจะได้เห็นครั้งเดียว เมื่อ
เช่นนั้นจะไม่ชื่นชมมันหรือ

เหตุฉะนั้นดอกไม้จึงมีความหมายยิ่งดำหริบเขา ในบางประเทศเช่น เนเธอร์แลนด์
อุตสาหกรรมปลูกดอกไม้เช่น ทูลิป เป็นงานที่ถนัดถื่นลงทุนลงแรงเหมือนที่ชาวสวนของ
เราลงแรงในเรืองผลไม้ ทั้งนี้ตามทศอาชีพเจ้าทราบจากหนังสือ และท่านที่เคยผ่านยุโรป

มีเมตตาแต่ให้ฟัง เพราะฉะนั้นถ้าพูดถึงผลไม้แล้ว ประเทศใดในโลกจะมาเทียบ
เท่าเราเห็นจะยาก แต่ถ้าพูดถึงเรื่องดอกไม้แล้วชาวเมืองร้อนทั้งหมดคงต้องยอมน้อย
หน้าชาวซีกโลกตะวันตก ไม่ใช่เพราะเรามีน้อยกว่า แต่เป็นเพราะเราไม่สนใจ
ทะนุบำรุงต่างหาก

ความรักในดอกไม้ของเรา ไม่เพียงแต่รู้จักว่ามีรสด้วยมันหอม แต่เขาฝาก
อารมณ์ผ่านของเขาไว้กับดอกไม้ทีเดียว เขาจัดให้ดอกไม้เป็นตัวแทนความรู้สึกทุก
ประการของอารมณ์ กุหลาบแดงเป็นเครื่องหมายของความรัก ความหึงหวงใน
ความงาม ดอกทานตะวันเป็นเครื่องหมายของความซื่อสัตย์มั่นคง บางประเทศก็ถือ
เอาดอกไม้ที่มีมากในดินแดนของตน เป็นดอกไม้ขวัญของประเทศ เช่น ดอกอีเชอร์
เป็นดอกไม้ขวัญของชาวอังกฤษดอกแดนด์ ชาวอังกฤษที่ไกลบ้าน แม่ได้เห็นเพียงรูปดอก
อีเชอร์ จิตใจจะประหลาดรำลึกถึงลาดเขาอันปกคลุมด้วยหญ้าเขียว ระลึกถึงแม่เฒ่า
นั่งถักถุงเท้าอันดีด ถึงบัดนี้ดอกอันดวงแดง เบียรอย่างแรงและได้กรอกอันไม่มีที่ไหน
เหมือนที่บ้าน ๆ ละ ดอกไม้ทุกชนิดมีนัยอยู่เบื้องหลังของมันทั้งสิ้น เมื่อท่านเก็บ
มันดมมัน มันจะกระซิบบอกนัยและความหมายแห่งชื่อของมันแก่ท่าน แม้ดอกไม้
เล็ก ๆ เช่น ดอก Forget-me-not ซึ่งฝรั่งเรียกว่า Myorotis ก็มีความ
หมายและนัยประวัติของมัน ถ้าหวนนัยเรื่องดอก “กนดม” นี้ ชาวเจ้าของด
ไม่นำมาเขียน เพราะเข้าใจว่าทุกท่านจะเพาะท่านที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวน่าจะทราบกันดี
แล้ว บางทีอาจคิดว่าผู้เขียน จะขอยกแต่เพียงบทประพันธ์ของท่านกวี Spinelle
รจนมาได้มาให้ดู และขอถอดเป็นพากย์ไทยดังนี้

Ma fleur, d' un bleu pâle, s' agite

Au moindre vent, au moindre bruit ;

Ma coupe d' or est si petite

Gu' un larm d' oiseau la remplit

Je n' ai ni parfum, ni richesse
Et si près de moi l' on s' empresse
C' est gue ma carolle inquète,
En seneant aux absents, répetè
C' est trois mots. Ne m' oubliez has !

A. Spinelle

ขานหรือคณภักดีพาอ่อน
ว่าเพยพานแล้วเบ้าดักเท่าใด
หทัยซาเรือเหตของเรองถายอง
เพยงหยาดนาตานกักตกราย
ข้าน้อยไว้คนขรตอันรวยวัน
ทงตาเคยคนระพสุธา
แต่ข้าน้อยผู้เลี้ยงมเจียมไนไร่
ในคราวจากฝากใจไม่ละเลย

เอนกายร่อนดุ่มมรวยไหว
ยังชวนให้ซาพรตยิดกาย
ดังถอยทองเบยมวารทผงหมาย
ช่างดุ่มกายน้อยนิคพิศเพณินตา
หรือรูปชวนใจให้หรรษา
เมื่อเมตตาก็ด้องก้มลงชมเชย
ยังแผ่ใจซึ่งจักษุที่เฉดย
“อย่าลืมฉัน” อันเคยอยู่ในใจ.

การแข่งขัน

แข่งเขยแข่งดี
แข่งไต่เยยมเทียมเขาเราเจริญ
การแก่งแย่งแข่งขันทุกวณัน
คอยบัดแข่งบัดชาพยายาม

เป็นวิถีทางอันควรดำรงเสริญ
ข้าชวนเชิญชนย์คประพฤติกาม
ล้วนแต่มีไม้เพลงนำเกรงขาม
ด้อเดียดความชั่วได้ให้เขาเอยฯ

“สุวิน”

ลิลิตลอบ

วิจารณ์

ผู้อ่านคนหนึ่งเขียนจดหมายถึงหมอผู้ประกาศตนว่าเชี่ยวชาญในการรักษาโรคทางประสาท ขอคำแนะนำเรื่องโรคสติลอบ ข้อความในจดหมายนั้นว่า

“ผมหนักกับบทความเกี่ยวกับการแพทย์ของคุณหมอออก ก่อนที่ผมจะไปหาหมอจริง ๆ ผมคิดว่าถ้าข้อความช่วยเหลือจากคุณหมอก็คงดีแน่ เรื่องของผมเป็นอย่างงี้คือ เช้าวันหนึ่งผมตมแต่งตัว พอดีคนขนควาเสื่อฝนได้ก็ใส่เสื้อราเดินคุ่ม ๆ ออกจากบ้าน เพราะหัดแต่ ๆ ที่เมียผมเขาตะโกนให้กลับเสียก่อน แต่พอผมกลับเข้าบ้านแล้วก็เกิดตั้งดีแบบ กำลังว่าควาเราเข้ามามีอะไรหนอ คิดเท่าไร ๆ ก็ไม่ดำใจสักที

ป.ด. --- ผมเขียนจดหมายนี้ไว้ตั้งแต่เดือนมีนาคม ปีกลาย แล้วผมทิ้งไปรษณีย์มาจนทุกวันนี้ คือหมายความว่าผมทิ้งมาหรือเปล่าก็ไม่รู้”

เรื่องของคุณแน่หน้อย แน่แน่ ๆ ที่เดียว ผมขอเตือนว่าคุณควรไปหาหมอจริง ๆ ให้เร็วที่สุดที่จะเร็วได้นะครับ แต่เขาเถอะผมจะลองให้คำแนะนำพอประทังอาการของคุณในวันนี้นะก่อน เขาเถอะ เดี๋ยวนี้ ชะนีนะ ตัวของคุณอยู่ที่ไหน? นอนอยู่บนเตียงหรือ? อ้อ ดีแล้ว อย่ากระตุกกระติกนะ อย่ากระตุกกระติกนะ นอนนิ่ง ๆ แล้วลองใช้ความคิดสัก ๓ นาที

คุณนอนอยู่บนเตียง! คิดให้ดี เดี๋ยงใครแน่ เดี๋ยงของคุณเองหรือ อย่าอย่าเพ่งนักอย่าจับเรื่องถาม ถ้าคุณสามารถออกจากบ้านได้ทั้ง ๆ ไม่ได้วางหน้าแะไม่ได้แต่งตัวอะไร ฝนไม่ตก เขาเสื่อฝนได้เข้าไป แล้วก็เป็นเวลาตะวันตกแสงด้วยแล้ว คุณก็อาจไปไหน ๆ ทั้ง ๆ แต่งองค์อย่างนั้นหรือไม่แต่งเลยได้ทุกแห่งในเวลามืด ๆ คำ ๆ

ทันตของคุดังที่คุดาเรารอบ ๆ ชี นันเดือของคุณ ดูให้ดีนะ เดี๋ยงของคุณแน่

หรือ? เน้นนะ! เขาตะเนาะ ลูกตะ ไต่ข้างๆ เคียงตะของคุณนะ ของๆ คุณ
วางอยู่บนโต๊ะนั่นใช่ไหม? นาฬิกาข้อมือบนตะ ของคุณเน้นะ ค่ะ

แล้วใครนอนอยู่บนเตียงกับคุณตะ? อะ อะ ระวังให้ด้นน้อยนะตอนนั้น คุณ
จำกันเนอออกันคุณได้ไหมตะ? ไฉน เป็นวัตถุที่คุ้นตาเราอีกอย่างหนึ่งใช่ไหมตะ
เน้นในนาฬิกา ค่ะ ค่ะ ค่ะ มาก!

เรากำดั่งคุยกันลูกค้อแล้วใช่ไหมเดา?

คุณนึกให้ ค่ะ นึกออกไหมว่า คุณอยู่ที่ไหน คุณอยู่บนเตียงของคุณพร้อม
ด้วยภรรยาของคุณเองนอนอยู่ข้างๆ คุณ แล้วก็ยกงาน นาฬิกาของคุณจริง ๆ
ด้วย นาฬิกาข้อมือเคียวแดงไม่ใช่เงินเทียบนาฬิกา

เอา ทนจะถามต่อไปตะนะ - คุณคือใคร?

คงดีให้คนมารับ ไม่ต้องกลัว ไม่ต้องกลัว อย่าตื่นไป มีคนเป็นโรค
สติลอยหายคนทีเดียวที่ไม่รู้ว่าตัวเองเป็นใคร นี่ อาการอย่างนั้นแสดงว่าโรคของคน
เหล่านั้นจะหนักเหมือนคุณตะ

ดังบอกดังบใจได้แล้ว ใช้ความคิดให้ ค่ะ ขณะที่คุณกำดั่งคิดอยู่เงิบ ๆ ว่า
คุณชื่ออะไร นามสกุลอะไร ภรรยาของคุณชื่ออะไร แล้วก็ชื่อคนในบ้านของคุณ
ชื่อถนน ชื่อตำบลที่คุณอยู่ แล้วก็คุณเอง คุณทำงานที่ไหน ทำงานอะไร ผมจะ
พิจารณาดำเหตุของโรคสติลอยของคุณ

โรคสติม สติลอยเกิดขึ้นด้วยเหตุใหญ่ก็คือ การขาดความสนใจในสิ่งที่เรา
กำลังทำนั่นเอง

คุณคงได้ยินเรื่องของบรรดาคำสดรอาจารย์ขดมต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ฝรั่ง
เล่มมื่อๆ ที่มีหัวใจจิตใจจืดชืดปัญหาอันใดอันหนึ่งเสียจนลืม ลืมกินลืมนอน ลืม
โลกที่ล้อมรอบตัวของตัวเอง แล้วก็เลยมีการกระทำสิ่งประหลาดๆ หลาดอย่าง เช่น เขา
ใช้คัมไม้หัวตัวเอง แล้วเอาหมวกมากินต่างอาหารเข้า เป็นต้น

อ้อ! อ้อ! จดหมายของคุณน่าจะยังไม่ได้อ่านมาถึงผมไม่ใช่หรือครับ?

สังคหวัตถุมิลหรือห้า ?

ทวิ ทวีวรรณะ

ลิลิตตะเลงพ่าย

๑. ไม้วางขัตติยวัตรเจ้าน

ท้าวทศพิชราชธรรม

ตั้งเคราะห์หัดสุราบรร —

ตั้งคฤหฬัตถุอย่าง

ดักอัน

ทำนถ้าง

ตั้งสุข เฒ่อนา

ตั้งได้สืบผล

๑. สัสสมะธิ

๑. โคชนแค้นกตัญญู

ทรงประสาทเลื่อมใจ

ปางผลพ้อมภุตใน

ตั้งนสืบหิบบยกถวัน

โคไถ

จ่ายถ้าง

นาราชฐ์ นันญา

หนึ่งไว้ในนาง

๒. ปุริสเมธิ

๑. เฒานางคเนียงเนกหน้า

ท้าวทุกหม่ทุกกรม

ผจงแจกชนดาร์ดม

หกมาก้อาจช่วยคอง

ในดินนม

แต่งตั้ง

ตั้งชอบ เขาเฮ

ขอจบสิ้นคราวต้อง

๓. สัมมาปาสี

๑. ไตปองพานิชถ้าง

ตั้งนอดักษณเพื่อเขาฐร

ดินตั้งญ

ทำนให้

ใครพรหมเพ็ญทักคุณ
ปวงราชธุระนิราศทุกข์ไวั

คิ่นส่ง ส่นองนา
สร้างร้อนผ่อนเกษม

๔. วาจาเปย์ย

๑ เอมโสมมฤตยอน
ในอเนกคนบริหาร
บทมิ้นประมาณฐาน
ควรบู้คู่ต่งน้ำ

โองการ ท่านฤฯ
ทุกหน้า
พฤตมิภาพ เขาเฮย
หนังสือมนัสนุร

๕. นีรคัล

๑ ไพบูลย์สังเคราะห์กัณ
ดังฤทพัตต์คุณ
บ่าเทอชราตด
ทวารเย้าเปล้าตีมบ้อง

ทวยชน
พ้อมพ้อง
โจรจืด แดแฮ
เปิดได้โดยกิด.

พจนานุกรมบาลี — อังกฤษ ของ ศาสตราจารย์ วิสตาวิดส์

Sangaha

The 4 Sangaha - Vatthūni or objects (characteristics) of sympathy are: Dāna, Peyyavajja, attha cariyā, Samānattatā, or liberality, kindly speech, a life of usefulness, impartiality.

The Buddhist sanskrit equivalents are Dāna, Priyavākya, Ta thārthacariyā, Samānasukha-duhkata (maha-Vostu); and Dāna, Priyavākya, arthakriyā, Samānārthata (Lalita Vistara)

P.J. Yaga

(brahmanic) sacrifice, known otherwise as Māhayāga, and consisting of the 4: Assamedha, Purisamedha, Sammāpāsa, Vāja-peyya. Thus mentioned at Sayyutta 1.76 and Satta-Nipālā 303.

อภิธานปิปปีกา หน้า ๑๒๕

มหายากระ & อย่าง

อัสสเมโร จ ปุริส -

เมโร เจว นีรคโคโพ

สมมปาโส วาขเปยโย

- มิตติ ยาคา มหา อิเม.

เชิงอรรถ

ในโบราณรัชกาล ใช้สังคหวัตถุ ๔ คือ สัสสมะห์ ความเป็นผู้ฉลาดใน
 เช้ากดำ คือ ถิ่นเอาส่วนที่ ๓๐ แต่เช้ากดำซึ่งดำไว้แล้ว ปุริสเมห์ ความเป็นผู้
 ฉลาดในบุรุษ คือ ให้เข้าและบำเหน็จทุก ๖ เดือนแก้มหาโยธา สมมปาโส กิจการ
 คล้องหัวใจประชาชนที่ขัดสน คือ ให้ทรัพย์พัน ๓ หรือ ๒ พัน เพื่อเจริญด้วยภาษี
 เงินไว้ ๓ ปี วาขเปยโย กล่าววาจาที่ควรดื่มไว้ในใจ คือ กล่าวคำที่อ่อนหวาน เมื่อ
 ประพฤติได้เช่นนั้นแล้วต่างคนก็อยู่เป็นสุข ชื่อว่า นีรคโคพ มีลมอันออกแล้ว เพราะ
 ไม่ต้องลงสังคหวัตถุเวียน ครนรัชกาลพระเจ้าไธยกกาทาส พราหมณ์ทั้งหลาย
 บัญญัติมหาโย ๕ เด็กสังคหวัตถุเดียว มหาโย คือ สัสสมะห์ ยัญมอันฆ่าซึ่งมา
 ปุริสเมโร ยัญมอันฆ่าซึ่งบุรุษ นีรคโคโพ ยัญมอันสังคหอันออกแล้ว เพราะได้
 บริจาคสมบัติของศกทั้งหมด สมมปาโส ยัญมอันสวดท่องไม้ที่ควรสวดในช่องแจก
 วาขเปยโย ยัญมอันดื่มซึ่ง วาเช คือ สัปปี นามังที่เด็กด้วยมนต์ (ในพระบาท
 ที่อื่น นีรคโคพ นับเป็นที่ ๕)

สรุปความ

๑) ในถิตติตะเองพ่ายกล่าวถึง สังคหวัตถุ ๔ คือ สัสสมะห์ ปุริสเม

สัมมาปาธ และ วาจาเปยย เมื่อ "โพญย" ตามนั้แล้ว บ้านเมืองก็ร่มเย็นปราศจาก
โจรผู้ร้าย ผลที่ปรากฏภายหลัง คือ นิรัคคต (ทวารเย้าเป่าด่าดิมบ้อง เปิดได้โดยถวิล)

๒) ใน นวโกวาท หรือ หัวข้อธรรมะโดยทั่วไป ดังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน
ปรัยวาจา สมนัตตคา และ อตถจริยา

๓) ที่กล่าวในข้อ ๒ ตรงกันกับในพจนานุกรมของ Rhys Davids คำ
"Sangaha" หน้า ๓๒๕ ว่า ดังคหวัตถุ คือ ทาน, เปยยวัชช, อตถจริยา, และ
สมนัตตคา หรือตรงกับใน Buddhist Sanskrit ว่า ทาน, ปรัยวาญ, ตตารุจจารยา,
สมนาสฺ-ทุทุกตา ซึ่งใน ดติติศตฺร ว่า ทาน, ปรัยวาญ, อตถจริยา, สมนารุคตา

๔) ใน อภิธานปทีปิกา หน้า ๓๒๕ กล่าวถึง มหยาอะ ว่ามี ๔ แต่
ปรากฏว่ามี อัสสเมโ (จ) ปุริสเมโ (เจ) ทิรคคโพ;

สัมมาปาธ วาจาเปยย - มิตติ ยาคา มายา อิม และที่เชิงอรรถอธิบายว่า
เดิมใช้ดังคหวัตถุ ๔ คือ สัสสเมโ ปุริสเมโ สัมมาปาธ และ วาจาเปยย และว่า
ภายหลังพราหมณ์บัญญัติมหายัญ ๕ คือ อัสสเมโ ปุริสเมโ นิรัคคพ สัมมาปาธ
วาจาเปยย

๕) ในดติติศเตงพ่าย กล่าวถึง ดังคหวัตถุ คล้ายกันกับที่กล่าวในอภิธา-
นปทีปิกา ว่า มหยาอะ ๔ ต่างกันแต่ที่ อัสสเมโ กับ สัสสเมโ เท่านั้น เพราะ
ฉะนั้น มหยาอะ ๔ ที่กล่าวใน อภิธานปทีปิกา ก็เป็นบัญญัติของพราหมณ์ตาม
เชิงอรรถน

๖) ดังคหวัตถุ ในดติติศเตงพ่าย ตรงกับ ดังคหวัตถุ ที่ใช้ในโบราณกาล
ก่อนมีมหายัญ ๕ (ตามเชิงอรรถ) เมื่อดูความหมายที่ถอดออกเป็นโคลง & สุภาพ
ก็ตรงกัน

เรื่อง A VISIT IN THE INTERIOR OF SIAM

ของ Pareshchandra Dasgupta M.A.

จากหนังสือ Calcutta Review กุมภาพันธ์ ๑๙๔๘

หม่อมราชวงศ์ สุนทรชาติ สวัสดิวัตน์กุล

ข้าพเจ้าได้อ่านเรื่อง A visit in the interior of Siam ของนายดาตคุปต์ ซึ่งลงในหนังสือ Calcutta Review ประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๔๘ มีเรื่องเกี่ยวกับเมืองไทยอยู่เรื่องหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมืองไทยเป็นที่สนใจของคนต่างชาติอยู่มาก นายดาตคุปต์เคยเข้ามาอยู่เมืองไทย และเป็นอาจารย์พิเศษสอนภาษาสันสกฤตอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระยะหนึ่ง เป็นความรู้รักและความเห็นของชาวเอเชียด้วยกันที่มีต่อเมืองไทย

นายดาตคุปต์กล่าวว่า ได้มีโอกาสไปชมเมืองพิษณุโลก-วิษณุโลก ร่วมกับคณะราษฎรของกรมศิลปากร อันมีนายชนิต อยู่โพธิ์ หัวหน้ากองการรังวัดเป็นผู้นำ เริ่มด้วยการชมสถานที่รถไฟหัวลำโพงว่า เป็นสถานที่สวยงามและคับคั่งด้วยผู้คนรถไฟออกจากกรุงเทพฯ เมื่อเวลา ๗.๓๕ นาฬิกา แล่นไปทางเหนือ ชมว่าบ้านเมืองไทยงามนัก ทุ่งนาแดดเหลืองอร่ามตลอดไป บางตอนก็มีกอไม้เป็นระยะๆ เหมือนกับภาพในอินเดียอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอน นายดาตคุปต์สนใจในชื่อของสถานที่ต่างๆ ตามระยะทาง เช่น บางซื่อ บ้านพาชี บ้านหม้อ ฯลฯ กล่าวว่า เป็นชื่อที่แปลกทำให้คิดไปว่าตนเป็นมาร์โคโโปโลอยู่คนเดียวๆ รถไฟแล่นเรื่อยไป สถานที่ที่สนใจก็คือ อโยธยา ซึ่งเป็นราชธานีเก่า ทำให้วาดภาพไปถึงกรุงศรีอยุธยาเมื่อครั้งพระมามาโจมตียับเยินในครั้งกระโน้น แต่กล่าวว่าพระม่านาคือ “ฮงถงพญา” ซึ่งถูกนำจะว่าเป็นพระเจ้ามังระ หรือว่า “ราชวงศ์ฮงถงพญา”

เมื่อรถถึงบ้านหม้อเจ้าได้เห็นเขาเป็นทิวาวโค้งไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทางรถไฟก็โค้งขนานไปกับทิวเขา แล้วก็ผ่านเข้าไปในบริเวณภูเขา เช่นที่หนองโดน

และบ้านถ้ำ แต่ดูราวกับเมืองไซทอนปรในอินเดีย ซึ่งมีทั้งป่าและเขา ชาวนาเกบน
ดูราวกับพวก Semi-mongoloid ซึ่งอยู่ในอินเดียตอนตะวันออก

ถัดมากถึงเมืองถพบุรี เมืองโบราณของเขมร ได้เห็นเมืองถพบุรีใหม่ทางด้าน
ตะวันออก ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเมืองเก่าทางตะวันตก ใกล้เคียงกันได้แต่เห็นบ่อน
โบราณของขอมทั้งรางหักพังรกเป็นพง (บ่อนที่นายดาตคุปต์เห็น คงจะเป็นบ่อนที่
ฝรั่งเสด็จสร้างไว้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ที่เสด็จมาหาขอม) ก็บอกกล่าวตั้งหน้าตั้งตาอย่าง
ยิ่งกคือ พระปรางค์สามยอดและวัดมหาธาตุ ซึ่งแต่เห็นได้ชัดเจนจากสถานที่ และออก
จะไม่รู้สึกนึกทว่าวัดพระอุโบสถวัดมหาธาตุนี้เป็นฝีมือขอมโบราณล้วน (pure Old
Cambodian style) โด่กกล่าวถึงศิลปของขอมที่เมืองถพบุรีว่าคล้ายคลึงกับฝีมือชาวอินเดีย
มิใช่น้อย และว่าเป็นฝีมือช่างที่ละม้ายกับฝีมือช่างทางใต้ของสยามประเทศที่ทอดแบบ
มาจากความรู้สึกนึกคิดของอินเดีย

ครั้นแล้ววกไปถึงปากน้ำโพ สถานที่ทางดงามอกแห่งหนึ่ง ณ ที่นั้นแม่น้ำ ๒ สาย
มาบรรจบกัน เห็นบึงบรเพ็ดอันกว้างสงัด และเมืองพิจิตรโบราณหรือสระทอง ซึ่ง
อกไม่ใกล้กันก็จะพญญโลกอันเป็นทหมายปดายทาง

เมืองพญญโลกนั้นคำแล้ว ต่อคอนเข้าจึงได้ออกชมเมืองในเขตต์เทศบาด
เมืองนมเมื่อนานไต่ดผ่านดงมา มีแพเรียงอยู่เป็นระยะๆ เป็นเมืองดกตดองดำคัญ
ในทางยุทธศาสตร์ ในอนที่รักษาหัวเมืองฝ่ายเหนือ เป็นศูนย์กลางของการปกครอง
ที่จะเชื่อมเมืองเหนือกับเมืองใต้ เดิมเรียกกันว่าเมืองสองแคว คือ แควแม่น้ำน้อย
และแควแม่น้ำน่านซึ่งมาเชื่อมกัน

ตลาดในเมืองคล้ายๆ กับตลาดในอินเดีย มีของขายคล้ายๆ กัน มีชาวมปลดา
มผล ผลไม้ และเนื้อวางขายอยู่ในลักษณะเดียวกัน และมีการต่อรองกันระหว่างผู้
ซื้อกับผู้ขาย ผิดกันอยู่แต่ลักษณะของคนเป็นเผ่ามองโกเลียนเท่านั้นเอง !

โบราณสถานที่สำคัญที่ไปถึง คือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พระปรางค์แบบ

เขมรแท้ มองเห็นดังตอไม้ได้แค่ระยะไกล ในวัดมณีนพรัตน์วัดสุทัศน์อย่างยิ่งคือ พระพุทธรูปราชสีห์ ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นฝีมือครั้งสมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ๓ แห่งนคร สุโขทัย ราชันดิดาของพระเจ้ารามคำแหง ดัชนีอันสูงและสามารถของพระพุทธรูปนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกในใจของผู้ได้พบเห็น ฝีมืออันฉลาดบรรจงในการสร้างพระพุทธรูปองค์นี้ ทำให้เห็นความยอดเยี่ยมของศิลปินไทยในสมัยกรุงสุโขทัยและอยุธยาตอนต้น ที่นั่งพระอุโบสถมีรูปภาพพุทธประวัติซึ่งเป็นภาพทงามมาก มีภาพเจ้าชายแห่งโคตมโคตร ทอดพระเนตรเห็นเหตุทชณะประทับอยู่ในราชรถ ภาพเจ้าชายออกจากพระราชวังเพื่อบรรพชา ภาพนางสุชาดาถวายข้าวปายาส ภาพมารผจญ และภาพปฐมเทศนาที่ถ้ำวราหหรือมฤคทายวัน ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้ชมบริเวณอันมีวิหารและสิ่งอื่น ๆ อีกมาก เช่น พระพุทธรูปยืนองค์หนึ่ง กับได้ไปชมวงจันทน์อันเป็นทประทับของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

โบราณสถานสำคัญอีกแห่งคือวัดจุฬามณี ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นที่ตั้งเมืองพิษณุโลกเดิม การเดินทางต้องลงตามลำน้ำอกระว ๖ ไมล์ เมื่อไปถึงต้องไต่ขึ้นฝั่ง เพราะตลิ่งชันมาก เดินไปอีกราว ๓๕ ถึง ๔๐ นาที ก็ถึงที่หมาย ได้เห็นพระพุทธรูปหนึ่ง ๓ องค์ โบสถ์วิหารต่างก็พิถีพิถันสวยงาม ฝีมือการก่อสร้างงดงามนัก ได้พบศิลาจารึกซึ่งบอกถึงเรื่องการสร้างวัดนี้ว่าเป็นสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. ๒๐๐๗) นอกจากนี้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชยังได้ทรงประดิษฐานรอยพระพุทธรูปไว้อีกด้วย แต่รอยพระพุทธรูปที่เห็นนั้นไม่เห็นมี นอกจากทอดแต่เพียงมีโบราณสถานอยู่ห่างไกลออกไปไม่สามารถจะเดินทางไปได้ จึงได้เดินทางกลับ

บทความที่นายศาสตราจารย์เขียนไว้ แม้จะเป็นเรื่องสั้น ๆ แต่ก็น่าเป็นประโยชน์ให้ประโยชน์แก่การศึกษาโบราณคดีสมัยใหม่ และยังเขียนลงในวารสารของต่างประเทศเช่นก็ทำให้ความรูเรื่องเมืองไทยแผ่กว้างออกไป แม้จะมีผิดพลาดบ้างเล็กน้อย ๆ ก็ไม่เป็นผลเสียหาย จึงนำชมเชยความพยายามอย่างยิ่ง.

สังคมเมืองนอก

อนาคต

“ถึงล้อก็ล้อเพียง
บนคิดจะป่วนร้าย

กล่ของวิเศษหาย
บนมุ้งประจานใคร”

ใคร พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร
ทำอะไร เดินทางบกและทางน้ำ
ที่ไหน อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์
เมื่อไร ตอนปลายปีที่แล้ว
ทำไม ทำงาน ทำงานหนักมาก ประชุมโย เป็นกรรมการหลายคณะ และ
เป็นอุปนายกกรรมการ กฎหมายนานาชาติ ข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก
ทางเรือ และเสด็จไปเฝ้าในหลวงทางรถไฟ (หม่อมของท่านไม่ใคร่ชอบ
ให้เสด็จเครื่องบินบ่อยนัก) แต่ทั้งๆ ที่ทรงงานมาก ก็คงทรงดำรงและ
สมบูรณ์ดี เพราะเสวยได้ดี โดยเฉพาะเครื่องกับเครื่องแกง (แบ่ง
และนาตาตหมอห้ามไม่ให้เสวย)

ใคร หม่อมเจ้านักขัตมงคล
ทำอะไร กลับจากประชุมโยแล้ว ง่วง อยากทรงพักผ่อนสักเล็กน้อย
ที่ไหน ดอนดอน
เมื่อไร เมื่อการประชุมโยเสร็จสิ้นลง (สำเร็จ) และหลังจากชนเครื่องบินไปเฝ้า
ในหลวง (หม่อมของท่านไม่ชอบเครื่องบิน แต่ท่านยังไม่เป็นไร)

ทำไม ทำงานมากจนง่วง ง่วงก็ต้องทำงานอยู่ดี ตอนไปเฝ้าในหลวงยิ่งง่วงใหญ่ เพราะเกิดพุดตากับคณะที่ไปรับที่สนามบิน รวมทั้งวิชาของท่านเองด้วย เลยทำให้ยิ่งง่วง ยิ่งง่วงก็ยิ่งง่วง ยิ่งง่วงก็ยิ่งง่วง จึงรีบกลับนอนตอนไปพักผ่อน แต่อนิจจาต้องได้เจ้เคนมาร์คเสียอีกแล้ว เพราะได้รับเชิญมา พระเจ้ากรมเคนมาร์คจะเลี้ยงโต๊ะเลี้ยงด้วย ไร้อยู่ ยิ่งเดินทางก็ยิ่งง่วง ยิ่งง่วงก็ยิ่งเดินทาง

ใคร พระพหิธานจร

ทำอะไร ปฏิบัติราชการไป ตัวฉันล่ะท่านไป ซ้ายหนวกหูเสียอีก

ที่ไหน มอส์โคว์

เมื่อไร หน้าหนาว

ทำไม เพราะอากาศที่มอส์โคว์นั้นช่างต้องทำงานตัวฉัน ไร้อยู่ นักรบโบราณและปัจจุบันยังทนอากาศที่นั่นไม่ไหวเลย ทำงานไปหนาวกันไป อย่างนี้ไม่สนุก บ้านก็หาไม่ได้ โยเตลไม่เหมือนบ้าน จะจัดการตามใจเรามันไม่ได้ และอยู่โยเตลมันเหงาๆ อย่างไรพิกล หนอยแน่พอหาบ้านได้กับเขาสักบ้านหนึ่งก็อยู่ใกล้ตลาด หนวกหูพิลึก

ใคร องคต

ทำอะไร เวียนหัวเต็มที สีสสารไม่ใคร่ไหว ดำรงมากจนหมดปัญญาสื่อ

ที่ไหน คิดเอาเอง

เมื่อไร เมื่อเราพบกัน

ทำไม งานมาก ทั้งส่วนตัว ส่วนรวม คนไปมามากจึงเป็นโอกาสได้อินเตอรวิวดำหรับสื่อสาร แต่นี่มามากเกินไปและไม่เห็นมีกำหนดแน่นอนกันทั้งนั้นเลยดำมาก เวียนหัว

ใคร หลวงวิสูตรวิรัชเทศ

ทำอะไร ครอบงำเรื่องราวและเงื้อมมือ

๕๒	๕๓
ทโหน	ปารัด

เมื่อไร ๒ ๓ ๔
คงจะมาปรากฏร่องปรกต์เรื่อยมา

ทำไมฝรั่งเค้าเป็นแดนคนชอบผ่านไปมา จึงได้รับรองแขกบ้านแขกเมืองอยู่ชวักไขว่ รับรองเจ้านาย และข้าราชการ นักเรียนต่าง ๆ กันทุกด้านกันไปได้ด้วย แต่การประชุมโยนก็จำเพาะเจาะจงมาที่ปาร์ตี้เดีย้อีก เคยทำงานสนุกใหญ่ งานนั้นไม่ว่าหροก ยิ่งมีงานมาก คุณค่าของงานยิ่งมากขึ้น แต่เห็นคุณค่าของเงินฝรั่งเค้ามันตรงกันข้าม มันลงเดียรว่อย มันลงแทบทุกวัน ทำไมจะไม่ครางล่ะ!

ใคร หลวงดิฐการภักดี

ทำอะไร ทำราชการโดยไม่มรดประจำดถานทุก- เดยชอแคะดแคะ

ทไทน เบอห์น

เมื่อไร ธันวาคม ๕๑

ทำไม ซึ่งถ้าหรับสถานที่ ที่ลี้ภัยเชอร์แมนคนนเกยรึกของเมืองไทยดำคัญมาก เพราะเป็นท่ประทับในหลวง และบางที่ใดได้จรรดาราทดบ้างเหมือนกัน เวลานหตวงศิธา ก่าดมม่มมปมมาก จจะว่าปมเของกไม่ใช้ ปมด้อยก็ไม เชิง เรียกไควว่าปมแคคคเตด รคณนมมปมมมมมากที่สุด จะเบ็ด บิดหน้าต่างเฮย จะให้อุ่นเฮย จะทำให้กระจักไผเฮย ไม่ว่าจะต้องการ อะไร กตบมมตะเป็นไฉเรอง ถ้าคัญอย่ากตบมมคแทน

ใคร พระสุทธีอรรณพมด

ทำอะไร ขุนเคืองบโไปมา ยังกบองเรอจางตามเมณาเจ้าพระยา

ที่ไหน ดินามันต่าง ๆ เกือบทั่วโลก

เมื่อไร เมื่อเร็ว ๆ มาณเอง
ทำไม ชอบใจว่า สมัยนั้นสะดวกจริง มีเครื่องบินไปมาสะดวก คุยถึงความสะดวกในการเดินทางอากาศ ยังไม่ทันขาดคำเลย อินเตียไม่ยอมให้เรือบิน เค.เอ็ด.เอ็ม. ลงเพราะเรื่องยุ่งในชะวาก เณิญเจ้ากรรมตัวกลับกรุงเทพฯ ก็เป็น เค.เอ็ด.เอ็ม. เสียด้วย คงแน่นเคยได้ยินแต่เสียงบ่นกลับจะกลับกรุงเทพฯ ตามกำหนดไม่ได้

ใคร นายวิลาศ บุนนาค
ทำอะไร มาดูงานไฮเตด
ที่ไหน ดอนดอน ปารีส และอีกหลายแห่งในยุโรป
เมื่อไร ราว ๆ สิงหาคม กันยายน ๘๑
ทำไม เป็นผู้จัดการโรงแรมทรอกเตโรที่กรุงเทพฯ ทำงานได้ผลดีมากทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เคยงานนี้มาเลย แต่เมื่อทำงานได้ผลแล้ว จึงได้มาดูงาน นี่จะเข้าแบบยิ่งรู้มาก ยิ่งรู้ดีกว่าน้อย ควรจะลงไปเยี่ยมทรอกเตโรดูบ้าง อาจจะมีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

ใคร ม.ล. ปิ่นมาลากุล
ทำอะไร ประชุมเรื่องการศึกษา ยูเนสโก และดูการศึกษา
ที่ไหน อเมริกา ยุโรป
เมื่อไร คานปี ๘๑ และ ๘๒
ทำไม เพื่อความก้าวหน้าของการศึกษาในเมืองไทย รู้ดีกว่าเอาการเขางานดีเจียบ เกร่งขี้ม ไม่ใคร่ทำอะไรเลย แต่คุณคุณนี้ ดันถนัดงานกว่าแต่งกลอนพรรณนาความขาดแคลนในอังกฤษเทียบกับความอุดมในเมืองไทยดีมาก ขอได้โปรดฟังจากผู้แต่งเองเมื่อพบ

ใคร หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์
 ทำอะไร เดี่ยวใจ น้อยใจ แค้นใจ
 ที่ไหน ที่ๆ กำลังอยู่เดี๋ยวนี้
 เมื่อไร เมื่อได้รับข่าว
 ทำไม ได้ถูกผู้หญิงอีก รวมเป็น ๕ หญิง ปากบอกว่ายายหญิงที่เหมือนกัน
 หญิง ๕ คนก็ดีเหมือนกัน แต่เราสงสัยว่าอยากได้ผู้ชาย เพราะเตรียม
 ชื่อใจแกระไว้ (๕ หญิง ชื่อ จุ่งกริ่ง จุ่งกรุ่ม จุ่งกริม จุ่งกรุ่ม จุ่ง
 กรุย) เผอิญว่าบ่นว่าจะหาใจแกระสักคนหาไม่ได้

ใคร อนาคตา
 ทำอะไร เวียนหัว ตาตาย
 ที่ไหน ไม่มีใครรู้
 เมื่อไร เมื่อไรก็เหมือน
 ทำไม คนเดินทางกันซัดใจทำอะไรต่ออะไรกันแปลกๆ เท่าที่บันทึกมาสู่กันฟัง
 ๕ น เป็นแต่เพียงตัวอย่าง ยังมีอยู่อีกมากมายนัก ได้คราวหลังจึงจะขยาย
 ให้ท่านทั้งหลายฟังถ้าท่านชอบ พอให้ค่อยยังชั่วเวียนหัวตาตายเสียก่อน
 แล้วจะคุยมาอีก

ในวงวรรณคดี

วงวรรณคดี ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์ เป็นฉบับพิเศษที่ ๔ ของวงวรรณคดี และขึ้นแห่งการทดลองของวงวรรณคดีได้สำเร็จผลโดยนักเขียนของวงวรรณคดีได้รวมใจกันตั้งเป็น สโมสรวงวรรณคดีขึ้น เป็นสาขาของ International P.E.N. Club ซึ่งเป็นสมาคมนักประพันธ์ระหว่างชาติ รายละเอียดของการจัดตั้งนี้ได้อธิบายไว้ในเรื่องต้นเล่มนี้

เรื่องในเล่มนี้นอกจากข่าวการตั้ง P.E.N. Club แล้ว ก็มีเรื่องพระนิรันตราย และพระนิโรคนิรันตราย ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการ ได้นำลงไว้ในเทศกาดมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงทอดพระเนตรไป เรื่องตามเสด็จประพาสยุโรปของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเมืองอภัยนุรักษ์ ตอนนักเป็นคอนทนายชานอกคอกหนึ่ง และเพื่อท่านจะได้หย่อนอารมณ์ จึงได้นำกลบทกลอนหึงเจ้าคดอง เรื่องความคิดฝันหวนไหวของจิราจันทรมาลงไว้

หายไปไหน ของไฟโรจน์ เป็นเรื่องอ่านเบาๆ ซึ่งผู้เขียนแปลมาจากหนังสือ Liliput และองค์ผู้ถือตำราถือชาวพระอาการของดินเกล้าฯ ซึ่งมีชาวถือไปต่าง ๆ ให้ท่านทราบ โดยจะเพาะข่าวขององค์คุณ วงวรรณคดีขอรับรองว่าเป็นข่าวที่แน่นอนที่สุด

แต่งกรานต์ ได้ตั้งเรื่องความอาฆาตมาให้ เป็นคอกถ้อยสั้นๆ และพร้อมกันนี้ ดุจกัน กอผู้ท้าวผู้อ่านขอความก็ได้ตั้งคอกถ้อยสั้นๆ มาส่งฉบับให้ท่านอ่านอีกหลายบท

ศุภร บุนนาค นักเขียนใหม่ของวงวรรณคดีประจำฉบับ ได้ตั้งคอกถ้อยสั้นๆ มาให้ท่านอ่าน ความเป็นอย่างวิเศษวิเศษ และเชื่อไม่ทิ้งแถวของเธอ ย่อมแสดงให้เห็นชัดว่าเธอเป็นอย่างไร

เรื่องหนักแต่เต็มไปด้วยความรัก เรื่อง “ตั้งควดกุ่มดหรือห้า” ของท้าว
ท้าววรรณะ เป็นการค้นคว้าที่น่าสนใจ เหมาะสำหรับผู้แสวงหาความรู้ และเรื่องสุดท้ายคือ “ตั้งคมเมืองนอก” ของ อนุตดา อนุตดาเป็นนักเขียนผู้มีอารมณ์ขัน และ
ท่องเที่ยวไปในประเทศต่าง ๆ ได้พบได้เห็นบุคคลในสังคมก็เก็บมาลงเป็นข่าว แม้
จะไม่เกี่ยวกับ “วงวรรณคดี” แต่ก็เบ็ดเตล็ดเขียนลักษณะหนึ่งของวรรณคดีชนิดอื่น
รับ เรื่องของอนุตดาเป็นเพียงเรื่องการตลกเฟ้อและล้อเพเราะรัก ฉะนั้นผู้อยู่ในราย
การตั้งคมของอนุตดา คงจะไม่ถือสาหาความเป็นแน่

บรรณาธิการ

๑๖ ก.พ. ๒๕

ท่านผู้จองหนังสือภาพ

• รุขี - บัณฑิต •

โปรดทราบ

เนื่องจากการทำหนังสือนี้ ต้องใช้ความประณีตบรรจงมาก และ
คณะกรรมการได้เพิ่มจำนวนหน้าอีกเกือบเท่าตัว ดังนั้นกำหนดออก
จึงจำต้องเลื่อนไปอีกเล็กน้อย ขณะนี้กำลังเร่งพิมพ์ทั้งกลางวันกลาง
คืนอยู่แล้วที่โรงพิมพ์ไทยเขมร ท่านผู้สนใจโปรดสอบถามได้ที่
นายพอพันธ์ มณีรัตน์ (บรรณาธิการ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ
พ.ต. ประเสริฐ บัวบุศย์ (ศิลปาธิการ) กระทรวงกลาโหม ได้ตลอดเวลา

ประกาศ

หนังสือพิมพ์วรรณคดี ฉบับเดือน กุมภาพันธ์ และ
มีนาคม ๒๔๙๒ นี้ มีความจำเป็นจะต้องรวมเป็นเล่มเดียวกัน
ตั้งแต่เดือน เมษายน ๒๔๙๒ เป็นต้นไป จึงจะออกในวัน
ต้นเดือนเช่นปกติ

ฉะนั้นขอท่านผู้อ่านและท่านสมาชิกได้โปรดทราบทั่ว
กันด้วย

สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย
ได้จัดการดำเนินงาน
หอพักนภาศัพท์

๑๘ ถนนรองเมือง ซอย ๕

เปิดรับนิสิต นักศึกษาและนักเรียนหญิง อยู่ประจำ
คณะกรรมการดำเนินงานหอพัก คือ

อาจารย์ฉดวย กาญจนาคม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์หงส์ นิพมานเทมรินทร์	โรงเรียนสตรีจุลจิกวิทยาลัย
อาจารย์ไพเราะ วาณิชเวทย์วิจารณ์	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
อาจารย์กระจำวงศ์ วัชรกะนิษฐา	โรงเรียนการเรือนพระนคร

นายแพทย์หญิงดิลิต ดำระคุณ

สถานที่อยู่	มีระเบียบเรียบร้อย กว้างขวาง สะอาด
อาหาร	ถูกสุภาพและอร่อย
เจ็บป่วย	มีแพทย์ประจำอย่างใกล้ชิด
การเรียน	มีอาจารย์แนะนำโดยไม่คิดค่าสอน
สังคม	ให้ร่มรยากาศในการสมาคม

ท่านผู้ปกครองนิสิต นักศึกษา นักเรียนหญิงโปรดติดต่อ
หอพักนภาศัพท์

๑๘ ถนนรองเมือง ซอย ๕ พระนคร